

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/54/2022
Identifikačné číslo spisu:	1104132644
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Lenka Praženková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1104132644.5

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Lenky Praženkovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD., v spore žalobcu Slovenská konsolidačná, a.s., so sídlom Cintorínska 21, 814 99 Bratislava, IČO: 35 776 005, proti žalovanému JUDr. Mag. C. Č., trvale bytom N., E. K. Y. (pôvodne s miestom podnikania Tvarožkova 4, 814 99 Bratislava - Staré Mesto, IČO: 35 438 410, s ukončenou podnikateľskou činnosťou ku dňu 3. marca 2016), zastúpenému advokátom Mgr. Dušanom Oravcom, so sídlom Laurinská 2, 811 01 Bratislava, o vydanie plnenia z neplatného právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25Cb/292/2004, v konaní o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/148/2019-710 z 29. septembra 2021 v spojení s opravným uznesením č. k. 3Cob/148/2019-812 zo 4. apríla 2022, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/148/2019-710 z 29. septembra 2021, v znení opravného uznesenia č. k. 3Cob/148/2019-812 zo dňa 4. apríla 2022 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 25Cb/292/2004-574 z 11. apríla 2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a Mestskému súdu Bratislava III. na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I ako súd prvej inštancie (ďalej tiež „prvoinštančný súd“) rozsudkom č. k. 25Cb/292/2004-574 z 11. apríla 2017 (v poradí druhý rozsudok súdu prvej inštancie), v prvom výroku uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.141.949,28 eura, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Druhým výrokom vzájomnú žalobu žalovaného v celom rozsahu zamietol a tretím výrokom konštatoval 51 %-ný úspech žalobcu v časti pôvodnej žaloby. Napokon štvrtým výrokom konštatoval plný úspech žalobcu v časti vzájomnej žaloby žalovaného.

2. Z odôvodnenia prvoinštančného rozsudku vyplýva, že žalobou zo 16. augusta 2004 sa žalobca domáhal zaplata 45.456.964,-- Sk titulom vydania plnenia z neplatných právnych úkonov, a to dvoch Zmlúv o poskytnutí právnej pomoci, obidve zo dňa 19. júna 2001 tvrdiac, že uvedené zmluvy sú neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

3. Okresný súd Bratislava I v odôvodnení ďalej uviedol, že svojím v poradí prvým rozsudkom č. k. 25Cb/292/2004-192 zo 6. decembra 2006 rozhodol tak, že žalovaný je povinný vydať žalobcovi sumu 34.402.364,-- Sk z titulu vydania plnenia z neplatného právneho úkonu - článku 2 písm. b) Zmluvy o poskytnutí právnej pomoci z 19. júna 2001, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku súd žalobu zamietol a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 308.400,-- Sk titulom náhrady trov konania.

4. Na odvolania žalobcu i žalovaného Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom č. k. 4Cob/44/2007-235 zo 6. júna 2007 napadnutý prvoinštančný rozsudok v časti, ktorou bol žalovaný zaviazaný vydať žalobcovi sumu 34.402.364,-- Sk, podľa § 220 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol a vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil ako vecne správny. Zároveň žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v sume 2.111.403,50 Sk.

5. Na dovolanie žalobcu proti rozsudku krajského súdu ako súdu odvolacieho, Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „Najvyšší súd SR“, „najvyšší súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací uznesením sp. zn. 6Obdo/37/2007 zo dňa 29. decembra 2008 (č. l. 261 spisu) napadnutý rozsudok v časti, ktorou bol rozsudok Okresného súdu Bratislava I zmenený, zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V zrušujúcom rozhodnutí najvyšší súd vytkol odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadal s termínom „osobitná podielová odmena“ (uvedeným v čl. 2 Zmluvy) vo vzťahu k jednotlivým druhom taxatívne vymenovaných odmien vo vyhl. č. 240/1990 Zb. Taktiež mu vytkol, že sa vo vzťahu k § 266 ods. 1 Obchodného zákonníka nevysporiadal s tvrdením žalobcu - jeho výkladom, že túto odmenu považoval za podielovú a na druhej strane s tvrdením žalovaného - jeho výkladom, že túto odmenu považoval za paušálnu alternatívne za podielovú odmenu, ako aj, že nesprávne vyložil vyhl.č.240/1990 Zb. Z toho vyslovil nespokojnosť, že odvolací súd mal Zmluvu o právnej pomoci za platne uzavretú, vrátane jej čl. 2, pričom tento záver právne neodôvodnil. Vytkol mu tiež, že na námietku premlčania aplikoval nesprávny právny predpis, keď mal premlčanie posúdiť podľa Obchodného zákonníka.

6. Následne Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 1Cob/99/2009-305 z 12. novembra 2009 rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 25Cb/292/2004-192 zo 6. decembra 2006 v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. K dôvodu zrušenia krajský súd uviedol, že žalovaný v podaní, ktoré bolo odvolaciemu súdu doručené 3. novembra 2009 (č. l. 265), v súlade s ustanovením § 98 OSP vzniesol voči žalobcovi protižalobu na zaplatenie 2.413.876,50 eura (72.720.444,-- Sk). Vzhľadom na dodržanie dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania musel preto odvolací súd prvoinštančný rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP zrušiť a v súlade s § 221 ods. 2 OSP vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie, ktorého úlohou bude protižalobu spoplatniť a rozhodnúť opätovne o žalobe i protižalobe. Voči tomuto zrušujúcemu uzneseniu krajského súdu podal žalobca dovolanie, ktoré Najvyšší súd SR, uznesením sp. zn. 5Obdo/9/2011 z 26. októbra 2011 (č. l. 328) odmietol ako neprípustné.

7. Po vrátení veci na ďalšie konanie a jej opätovnom prejednaní, súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom č. k. 25Cb/292/2004-574 z 11. apríla 2017, v odôvodnení ktorého na základe rozhodnutí odvolacieho a dovolacieho súdu konštatoval, že predmetom konania je len časť nároku žalobcu priznaného pôvodným rozsudkom súdu prvej inštancie vo výške 1.141.949,28 eura (34.402.364,- Sk), keďže zamietajúca časť pôvodného rozsudku č. k. 25Cb/292/2004-192 zo 6. decembra 2006 je právoplatná, súčasne je predmetom konania vzájomný návrh žalovaného vo výške 1.494.524,40 eura (45.024.042,-- Sk). V novom konaní pred súdom prvej inštancie sporové strany podľa súdu prvej inštancie nežiadali vykonať žiadne dokazovanie, dôkaznú situáciu mali za dostatočne zistenú a sústredili sa na konsolidáciu právnej argumentácie na preukázanie dôvodnosti svojich nárokov.

8. Súd prvej inštancie sa pri opätovnom posudzovaní dôvodnosti žalovaného nároku vo výške 1.141.949,28 eura (34.402.364,-- Sk) v plnom rozsahu stotožnil so závermi vyslovenými v pôvodnom rozsudku a konštatoval, že v zmysle čl. 2 Zmluvy o poskytnutí právnej pomoci, bola odmena advokáta dohodnutá ako tarifná v zmysle § 13 vyhlášky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za

poskytnutie právnej pomoci, účinnnej v deň podpísania zmlúv o právnej pomoci, t. j. 19. júna 2001 (ďalej tiež len „vyhláška“), za každý úkon právnej pomoci a okrem uvedenej odmeny sa klient zaviazal navyše uhradiť advokátovi aj osobitnú podielovú odmenu vo výške 5 % z celkovej sumy, ktorú klient dostane ako úhradu za započítanie voči pohľadávkam aj v prípade, ak dôjde k započítaniu po ukončení zmluvy. Podľa § 10 vyhlášky, podielová odmena môže byť dohodnutá vo forme podielu na hodnote veci, ktorá je predmetom konania pred súdom alebo iným orgánom, ak je výsledok tohto konania podľa okolností prípadu veľmi neistý a advokát o tom klienta poučil. Bolo nesporné, že odmena je kombináciou odmien podľa § 5 ods. 2 vyhlášky s tým, že dohodou došlo ku kombinácii tarifnej odmeny podľa § 13 a podielovej odmeny podľa § 10 vyhlášky. Súd vychádzajúc z taxatívne vymenovaných druhov odmien vo vyhláške konštatoval, že vyhláška v rozhodnom čase pripúšťala len tam uvedené druhy odmeny alebo ich kombináciu. Z uvedeného vyplýva, že neumožňovala zmluvným stranám dohodu o inom spôsobe odmeny, než sú vo vyhláške uvedené. Z toho dôvodu dohodnutie „osobitnej podielovej odmeny“, ktorá je v podstate podielovou odmenou podľa § 10, avšak okrem tam uvedeného predpokladu, že vec musí byť predmetom konania pred súdom alebo iným orgánom tak, že vznik nároku rozšíria o započítanie, postúpenie alebo vyplatenie bez splnenia podmienky, že vec musí byť predmetom konania pred súdom alebo iným orgánom, je dohodou, ktorá je v rozpore s ustanoveniami vyhlášky, a teda v zmysle § 39 OZ je absolútne neplatným úkonom. Súd teda ustálil, že ustanovenie čl. 2 Zmluvy o poskytnutí právnej pomoci, je neplatné len v časti dohody o „osobitnej podielovej odmene“ dohodnutej v čl. 2 ods. 1 písm. b) zmluvy. Ako platnú vyhodnotil dohodu o tarifnej odmene podľa čl. 2 ods. 1 písm. a) zmluvy.

9. Súd prvej inštancie vyhodnotil argumentáciu žalovaného o porušení jeho ústavných práv a zásady všeobecnej spravodlivosti striktným výkladom ustanovení vyhlášky č. 240/1990 Zb., ako účelovú a nedôvodnú, nakoľko bolo nesporné, že práve z dôvodu špecifickosti právnej pomoci poskytovanej členmi advokátskej komory je spôsob odmeny upravený samostatným právnym predpisom a obmedzenia, ktoré obsahuje, nie sú porušením ústavného práva na slobodné podnikanie. Z toho dôvodu súd nebral do úvahy ani argumentáciu žalovaného, že súd by platnosť dohody o „osobitnej podielovej odmene“ mal posudzovať nie podľa ustanovení vyhlášky č. 240/1990 Zb., ale podľa pravidiel § 266 ods. 1 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObchZ“). Podľa súdu bolo nesporné, že výkladové pravidlá v ObchZ upravujú posudzovanie právnych úkonov, ktoré nie sú upravené iným spôsobom, pričom vyhláška č. 240/1990 Zb. je vo vzťahu k Obchodnému zákonníku lex specialis. Stranami sporu dohodnutá „osobitná podielová odmena“ bola dohodou o odmene, ktorá je v priamom rozpore so spôsobmi odmeny upravenými vyhláškou, a teda absolútne neplatným právnym úkonom. S poukazom na uvedené súd nepovažoval za potrebné vysporiadať sa s odlišnými tvrdeniami sporových strán o tom, že žalobca považoval „osobitnú podielovú odmenu“ za podielovú odmenu, zatiaľ čo žalovaný za paušálnu alternatívne ako podielovú. Bolo nesporné, že sa jednalo o odmenu predstavujúcu podiel na hodnote veci vo výške 5 %, avšak bez naplnenia podmienky prejednávania veci pred súdom alebo iným orgánom. Súd mal za nesporné, že pohľadávka zo zmluvy zo dňa 19. júna 2001 nebola nikdy prejednávaná súdom ani iným orgánom. Súd ako nedôvodné posúdil aj tvrdenie žalovaného, že v prípade rozporu ustanovení zmluvy s vyhláškou v časti odmeny, má súd zmluvu posudzovať nie ako zmluvu o právnej pomoci, ale ako mandátnu zmluvu a platenie odmeny na základe neplatného ustanovenia dohody o poskytnutí právnej pomoci ako uznanie dlhu. Súd zmluvu o poskytnutí právnej pomoci vyhodnotil ako platnú, okrem ustanovenia o „osobitnej podielovej odmene“, kde konštatoval absolútnu neplatnosť. Tvrdenie žalovaného o tom, že podľa obsahu zmluva nebola zmluvou o poskytnutí právnej pomoci, ale mandátnou zmluvou, súd vyhodnotil ako účelové v snahe obísť namietanú a konštatovanú neplatnosť časti zmluvy o „osobitnej podielovej odmene“. O vedomosti sporových strán o rozpore časti dohodnutej odmeny s ustanoveniami vyhlášky podľa súdu svedčí skutočnosť, že pre jej označenie „vymysleli“ nový názov osobitná.

10. Vzhľadom na vyššie uvedené súd prvej inštancie vyhodnotil nárok žalobcu vo výške 1.141.949,28 eura ako dôvodný, nakoľko podľa § 13 ods. 1 písm. b) Zmluvy predstavoval nárok podľa čl. 2 ods. 1 písm. b) Zmluvy o poskytnutí právnej pomoci. Konštatáciou absolútnej neplatnosti zmluvy v tejto časti predstavoval tento nárok v zmysle § 457 OZ plnenie z neplatného právneho úkonu, a teda bezdôvodné obohatenie žalovaného, preto súd žalobe v tejto časti vyhovel. Po právoplatnosti časti pôvodného rozsudku súdu prvej inštancie, ktorou zamietol nárok žalobcu vo výške 11.054.600,-- Sk predstavujúci vyplatenú

tarifnú odmenu v zmysle § 13 vyhlášky, súd konštatoval, že táto časť nároku už nie je predmetom konania.

11. Záverom rozsudku sa súd prvej inštancie venoval vzájomnej žalobe žalovaného. Uviedol, že žalovaný svoj nárok vyplývajúci zo vzájomnej žaloby vo výške 2.413.876,52 eura, predstavujúci obvyklú výšku odmeny žalovaného, ktorú mu v rozhodnom čase na základe uzatvorených zmlúv vyplácali banky vo výške 13 % hodnoty vymožených pohľadávok, odôvodnil tým, že určením neplatnosti dohody o odmene advokáta stráca zmluva pre žalovaného zmysel, a teda je aj žalobca povinný vydať žalovanému všetko, čo na základe uvedenej zmluvy dostal. Keďže však žalobca na základe zmluvy dostal úkony právnej pomoci a tie nie je možné vrátiť, je žalobca povinný žalovanému vrátiť peňažnú hodnotu úkonov právnej pomoci, ktorú určil na základe obchodných zvyklostí. Súd pri určení neplatnosti právneho úkonu postupoval v zmysle § 41 OZ a konštatoval, že dôvod neplatnosti (dohoda o odmene advokáta v rozpore s vyhláškou č. 240/1990 Zb.) sa vzťahuje len na časť dohody strán sporu o „osobitnej podielovej odmene“. Ako platnú súd vyhodnotil časť dohody strán sporu o tarifnej odmene, a teda určenie neplatnosti zmluvy v uvedenej časti nespôsobilo neplatnosť celej zmluvy pre stratu jej významu pre žalovaného. Súčasne súd skutočnosť, že žalovaný uplatnil tvrdený ušlý zisk ako bezdôvodné obohatenie, vyhodnotil ako nedôvodnú v celom rozsahu. Aj v prípade, ak by súd vyhodnotil vznesený nárok žalovaného ako nárok na náhradu škody, musel by konštatovať, že žalovaný v konaní nepreukázal žiadne priame náklady, ktoré mu v súvislosti s neplatným ustanovením zmluvy o „osobitnej podielovej odmene“ vznikli. Z tohto dôvodu súd vzájomnú žalobu žalobcu (správne malo znieť „žalovaného“ - pozn. dovolacieho súdu) v celom rozsahu zamietol.

12. Súd prvej inštancie mal za nesporné, že za každý konkrétny úkon právnej pomoci na základe zmluvy si žalovaný vyfakturoval odmenu vo výške tarifného úkonu, a teda dohoda o „osobitnej podielovej odmene“ predstavovala nadstavbovú dohodu nad nároky v súvislosti s dohodnutou tarifnou odmenou. Súd preto ustálil, že vyslovením absolútnej neplatnosti dohody o „osobitnej podielovej odmene“ vzniklo bezdôvodné obohatenie len na strane žalovaného, a teda aj povinnosť vydať prijaté plnenie na základe neplatného ustanovenia zmluvy v zmysle § 457 OZ. Podľa názoru súdu bol práve žalovaný pri dodržaní predpokladateľnej miery odbornosti ako advokát osobou, ktorá si musela byť vedomá rozporu časti zmluvy obsahujúcej dohodu o „osobitnej podielovej odmene“ s ustanoveniami vyhlášky. Na základe uvedeného súd konštatoval, že žalobca uniesol dôkazné bremeno preukázania dôvodnosti žaloby v časti nároku na vydanie sumy 1.141.949,28 eura v zmysle § 457 OZ, kým žalovaný dôvodnosť vzájomnej žaloby v žiadnej časti nepreukázal.

13. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie v súlade s § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Keďže žalobca bol vo veci pôvodnej žaloby úspešný v rozsahu 75,7 % a v časti vzájomnej žaloby žalovaného v rozsahu 100 %, súd mu priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 51 % žaloby a 100 % vzájomnej žaloby žalovaného.

14. Na odvolanie žalovaného proti prvoinštančnému rozsudku z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. a/, b/, d/, f/ a h/ CSP, Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom č. k. 3Cob/148/2019-710 z 29. septembra 2021, (v poradí tretí rozsudok odvolacieho súdu) napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.141.949,28 eura do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia a vo výroku, ktorým vzájomnú žalobu žalovaného odmietol, ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil. Zároveň podľa § 388 CSP zmenil výrok prvoinštančného rozsudku v časti žalobcovi priznaného nároku na náhradu trov konania tak, aby bol v súlade s ust. § 255 ods. 1, 2 CSP a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 51 %. Rovnako zmenil výrok prvoinštančného rozsudku o nároku na náhradu trov konania o vzájomnej žalobe tak, že žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov konania o vzájomnej žalobe v celom rozsahu.

15. Odvolací súd uznesením č. k. 3Cob/148/2019-812 zo 4. apríla 2022 postupom podľa § 224 CSP opravil rozsudok č. k. 3Cob/148/2019-710 z 29. septembra 2021 vo výroku I. tak, že namiesto nesprávnej časti výroku rozhodnutia „...a vo výroku, ktorým vzájomnú žalobu žalovaného odmietol...“,

má výrok správne znieť „...a vo výroku, ktorým vzájomnú žalobu žalovaného zamietol...“.

16. Odvolací súd vo vzťahu k výroku prvoinštančného rozsudku, ktorým súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.141.949,28 eura a vo výroku, ktorým vzájomnú žalobu žalovaného zamietol, konštatoval jeho vecnú správnosť majúca za to, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil a svoje rozhodnutie aj náležite, podrobne a logicky odôvodnil. Stotožniac sa s dôvodmi v napadnutom rozsudku uvedenými, mal na základe Zmluvy o poskytnutí právnej pomoci z 19. júna 2001 za nesporné, že žalovaný sa zaviazal poskytovať právne poradenstvo a pomoc vo veci vymáhania záväzkov spoločnosti ČS Factoring, a.s. Praha voči spoločnosti Slovenská konsolidačná a.s. Ako nespornú vyhodnotil aj tú okolnosť, že vzhľadom na charakter predmetu zmluvy, má záväzkový vzťah medzi stranami sporu obchodno-právny charakter, ktoré posúdenie bolo ustálené v predchádzajúcich rozhodnutiach vydaných v predmetnej veci. Rovnako nebola sporná skutočnosť, že osobitná podielová odmena bola žalovanému zaplatená dňa 24. januára 2002. Odvolací súd ďalej konštatoval, že vzhľadom na obchodno-právny vzťah medzi stranami sporu je pre vydanie bezdôvodného obohatenia stanovená 4-ročná premľacia lehota v zmysle § 397 ObchZ a keďže žaloba bola podaná dňa 19. augusta 2004, nárok žalobcu premľaný nebol.

17. Odvolací súd, citujúc ustanovenia § 5 ods. 1, 2, § 10 ods. 1 a § 11 ods. 1 vyhlášky č. 240/1990 Zb. vyslovil názor, že podielová zmluvná odmena v súlade s § 10 ods. 1 vyhlášky dohodnutá vo forme podielu na hodnote veci sa týka právnej pomoci advokáta v konaní pred súdom alebo iným orgánom. Mal za to, že z logického a gramatického výkladu tohto ustanovenia jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že za splnenia ostatných podmienok (výsledok konania je veľmi neistý, advokát o tom klienta poučil) je podielová odmena viazaná na poskytovanie právnych služieb a zastupovanie klienta v konaní pred súdom alebo iným orgánom. Pod iným orgánom rozumel odvolací súd konanie správne ako konanie pred orgánmi štátnej správy (ústrednej alebo miestnej) a orgánmi miestnej samosprávy. V prípade, ak by autor vyhlášky mal v úmysle upraviť možnosť dohodnúť podielovú odmenu v inom rozsahu, muselo by tomu podľa názoru odvolacieho súdu zodpovedať aj znenie § 10 ods. 1 vyhlášky, v ktorom je však možnosť dohodnúť podielovú odmenu presne špecifikovaná na konanie pred súdom alebo iným orgánom. Vzhľadom na znenie § 5 ods. 2 vyhlášky je možná kombinácia rôznych foriem zmluvných odmien (hodinová, paušálna a podielová), a to z dôvodu, aby mohla byť odmena poskytnutá advokátovi za rôznorodý rozsah poskytnutých právnych služieb. Za nesporné odvolací súd mal, že odmena bola dohodnutá v rozsahu 5 % z hodnoty veci 559.388.034,28 Sk, pričom uvedená pohľadávka nebola predmetom súdneho konania ani konania pred iným orgánom. Poukázal na to, že hodnota veci, z ktorej sa mala vypočítať odmena advokáta (559.388.034,28 Sk), bola ustálená v predchádzajúcich rozhodnutiach vydaných v tejto veci a jednoznačne vyplýva aj z čl. 2 bod 2 zmluvy.

18. Odvolací súd ďalej konštatoval, že strany si v čl. 2 ods. 1 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci z 19. júna 2001 dohodli podielovú odmenu advokáta tak, že „okrem uvedenej odmeny [pozn. čl. 2 ods. 1 písm. a) zmluvy] sa klient zaväzuje naviac uhradiť advokátovi aj osobitnú podielovú odmenu vo výške 5 % z celkovej sumy, ktorú klient po podpise tejto zmluvy od dlžníka dostane zaplatenú, alebo ktorú klient dostane ako úhradu za odplatné postúpenie predmetných pohľadávok, alebo ako započítanie voči týmto pohľadávkam, a to aj v prípade ak dôjde k vyplateniu sumy, postúpeniu pohľadávky alebo k započítaniu aj po ukončení platnosti tejto zmluvy.“

19.

Podľa názoru odvolacieho súdu, aj keď strany nazvali takto dohodnutú odmenu ako „osobitnú podielovú odmenu“ je nepochybné, že takúto odmenu nie je možné považovať za odmenu hodinovú, ani paušálnu, ale jednoznačne za odmenu podielovú. Iný druh odmeny advokáta vyhláška nedovoľovala. Rozsah „osobitnej podielovej odmeny“ je podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s ust. § 10 ods. 1 vyhlášky. Takto dohodnutá „osobitná podielová odmena“ neprimerane a v značnom rozsahu prekračuje dovolený zákonný rámec podielovej odmeny podľa § 10 ods. 1 vyhlášky. V takto dohodnutej podielovej odmene nie je v rozpore s vyhláškou uvedené, že odmena sa vzťahuje na konanie pred súdom alebo iným

orgánom, pričom absentuje poučenie advokáta o tom, že klienta poučil o neistom výsledku konania. Vzhľadom na uvedené dospel odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie k záveru, že „osobitná podielová odmena” dohodnutá v čl. 2 ods. 1 písm. b/ zmluvy je v rozpore s vyhláškou MS SR č. 240/1990 Zb., a preto je v súlade s § 39 a § 41 OZ absolútne neplatná. S poukazom na absolútnu neplatnosť uvedeného ustanovenia zmluvy považoval odvolací súd argumentáciu strán o tom, ako si túto odmenu vykladali, kto ju použil prvý a čo bolo jej účelom, za nepodstatnú. Zdôraznil, že skutočnosť, že odmena v sume 1.141.949,28 eura bola žalovanému zaplatená, nebola medzi stranami sporná. Vzhľadom na tú skutočnosť, že súd prvej inštancie v zhode s odvolacím súdom dospeli k názoru, že dohoda o „osobitnej podielovej odmene” je absolútne neplatná, došlo na strane žalovaného k bezdôvodnému obohateniu v súlade s § 451 ods. 2 OZ a toto obohatenie sa podľa § 451 ods. 1 OZ musí vydať.

20. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s názorom súdu prvej inštancie o neunesení dôkazného bremena žalovaného aj v časti vzneseného protinávrhu (vzájomnej žalobe) na zaplatenie 1.141.949,28 eura s tým, že v tejto časti odkázal na odôvodnenie prvoinštančného rozsudku. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazom na judikaturu Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, S 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998], ako i Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd SR“ alebo „ústavný súd“), ktorý v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 115/03 vyslovil, že v odôvodnení napadnutého rozsudku boli poskytnuté odpovede na zásadné otázky pre posúdenie uplatnených nárokov.

21. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi nepriznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko mu žiadne nevznikli.

22. Proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalovaný (č. l. 734 - 759), dôvodiac jeho prípustnosťou podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP.

23. Z dovolania žalovaného vyplýva, že žalobca dňa 30. júna 2000 nadobudol postúpením od Všeobecnej úverovej banky, a. s. (ďalej len „VÚB“) pohľadávku voči dlžníkovi ČS Faktoring, a. s., so sídlom Pobrežní 46, Praha, Česká republika, IČO: 25629352 (ďalej len „ČSF“), a to za odplatu, ktorej výška sa zhodovala s nominálnou hodnotou postupovanej pohľadávky (istiny a príslušenstva) vyčíslenej VÚB k 30. júnu 2006, konkrétne 559.388.034,28 Sk (18.568.281,03 eura). Predmetná pohľadávka sa nepriamo dotýkala spoločnosti VÚB Factoring, a. s., so sídlom Krížna 54, Bratislava, IČO: 31 345 310 (ďalej len „VÚBF“), nakoľko súvisela s financovaním jej faktoringových a forfaitingových obchodov. Žalovaný odporúčal žalobcovi vymáhať pohľadávku súdnou cestou od ČSF, nakoľko sa jednalo v tom čase o veľmi bonitnú dcérsku spoločnosť rakúskej Erste Bank. Vysoká bonita dlžníka ČSF bola potvrdená znaleckým posudkom v konaní. Na základe tohto odporúčania sa zaktivizovali zástupcovia ČSF a VÚBF a „presvedčili” žalobcu, aby odkúpil od ČSF akcie spoločnosti VÚBF za cenu totožnú s výškou pohľadávky žalobcu voči ČSF. Žalobca tak urobil na základe vlastného ekonomického rozhodnutia a posúdenia, čím došlo k úplnému uspokojeniu jeho pohľadávky voči ČSF. Podanie žaloby v mene žalobcu voči ČSF na súd nemalo význam, pretože pohľadávka žalobcu bola plne uspokojená. Žalovaný žalobcovi poskytol poradenstvo a v dôsledku vykonaných úkonov žalovaného tak žalobca získal úplné uspokojenie svojej pohľadávky, vymáhanej prostredníctvom a za pomoci žalovaného, preto žalobca v celom rozsahu vyplatil žalovanému odmenu na základe Zmluvy o právnej pomoci, uzatvorenej 19. júna 2006 na vymáhanie pohľadávok voči dlžníkovi ČSF. Vrátenia vyplatenej odmeny žalovanému sa žalobca v žalobe domáhal až po 3 rokoch, a to na základe tvrdenia o absolútnej neplatnosti Zmluvy o právnej pomoci, vo vzťahu ku ktorej však podľa tvrdenia žalovaného ani najvyšší súd a ani Krajský súd v Bratislave vo svojich skorších rozhodnutiach absolútnu neplatnosť nezistili a nekonštatovali.

24. Opísaním doterajšieho priebehu konania žalovaný poukázal osobitne na právny záver dovolacieho súdu v jeho skoršom uznesení sp. zn. 6Obdo/37/2007 z 29. decembra 2008, ktorým mal byť odvolací súd viazaný, podľa ktorého na posúdenie premlčania treba aplikovať Obchodný zákonník, ako aj to, že

ustanovenia zmluvy o právnej pomoci a tvrdenia strán sporu ohľadom výkladu pojmu „osobitná podielová odmena“ a jeho obsah, majú byť posudzované podľa § 266 ods. 1 ObchZ. Uviedol ďalej, že najvyšší súd v pôvodnom dovolacom rozhodnutí nekonštatoval absolútnu neplatnosť dojednania v ustanovení čl. 2 ods. 1 písm. b) Zmluvy o právnej pomoci, pričom ak by o absolútne neplatné dojednanie išlo, takýto záver by musel prijať, pretože na absolútnu neplatnosť súdy prihliadajú ex offio.

25. Žalovaný ďalej poukázal na uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 1Cob/99/2009-305 z 12. novembra 2009, ktorým zrušil prvoinštančný rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 25Cb/292/2004-192 zo 6. decembra 2006 v odvolaní napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súd prvej inštancie následne rozsudkom č. k. 25Cb/292/2004-574 z 11. apríla 2017 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 1.141.949,28 eura, súčasne zamietol vzájomnú žalobu žalovaného v celom rozsahu. Na odvolanie žalovaného, Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 3Cob/148/20119-710 z 29. septembra 2021 prvoinštančný rozsudok v zaväzujúcej časti potvrdil, rovnako tak ho potvrdil aj v časti jeho druhého výroku, ktorým odmietol vzájomnú žalobu žalovaného. Žalovaný v tejto súvislosti v dovolaní tvrdí, že vzhľadom na skutočnosť, že súd prvej inštancie vzájomnú žalobu v skutočnosti zamietol (a nie odmietol), odvolací súd nemohol potvrdiť rozsudok prvoinštančného súdu, ktorým vzájomnú žalobu odmietol. Jedná sa tak podľa žalovaného o zrejmé pochybenie odvolacieho súdu.

26. Žalovaný v nasledujúcej časti dovolania vytkol súdu prvej inštancie, že nerozhodol rozsudkom pre zmeškanie. Uviedol, že dňa 29. novembra 2016 sa konalo v predmetnej veci pojednávanie, na ktoré boli riadne predvolaní žalovaný aj žalobca, ktorý sa ale na pojednávanie nedostavil. Žalovaný preto navrhol, aby súd rozhodol rozsudkom podľa § 278 CSP a § 274 CSP, súd však o návrhu žalovaného (do dnešného dňa) nerozhodol. V opísanom postupe žalovaný vzhliada porušenie ustanovenia § 420 písm. f) CSP tvrdiac, že nesprávnym procesným postupom súdu došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

27. Citujúc rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 777/2014, žalovaný súdu prvej inštancie vytkol skutočnosť, že nezrušil uznesenie o skončení dokazovania, ktoré mal zrušiť, čoho dôkazom je zápisnica z pojednávania konaného na prvoinštančnom súde dňa 21. marca 2017, ktorá okolnosť je tiež podľa názoru žalovaného porušením ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

28. Žalovaný vo vzťahu k procesnej vade konania podľa § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytkol aj porušenie procesných ustanovení o vykonávaní dôkazov a ich hodnotení, argumentujúc arbitrárnosťou pri dokazovaní. Poukázal na to, že dovolací súd požadoval vyhodnotiť rozdielne tvrdenia strán sporu ohľadom výkladu pojmu „osobitná podielová odmena“ s tým, že následne mal byť jeho obsah posudzovaný podľa § 266 ods. 1 ObchZ, čo sa však nestalo.

29. Poukázaním na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/391/2013 zo 17. decembra 2013, stanovisko občianskoprávneho kolégia NS SR z 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016), judikatúru EŠLP (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91), ako aj Ústavného súdu SR (I. ÚS 226/03, I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08), žalovaný odvolaciemu súdu ďalej vytkol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nedostatočné a vnútorne rozporné. Tvrdí, že poukázanie odvolacieho súdu na výkladové pravidlá obsiahnuté v ustanoveniach § 266 ods. 1 až 4 ObchZ a ich následné nevyužitie je postup, ktorý nespĺňa požiadavky formálnej logiky a spochybňuje argumenty podporujúce závery súdu obsiahnuté v odôvodnení jeho rozhodnutia. Tvrdí ďalej, že odvolací súd nedostatočne odôvodnil, prečo prax žalobcu pri uzatváraní zmluvy a jeho postoj pri úhrade osobitnej podielovej odmeny považoval za irelevantné, rovnako dostatočne nezdôvodnil, prečo sa nezaoberal námietkou vznesenou žalovaným spočívajúcou v tvrdení, že by k zmluve nikdy nepristúpil, ak by nemal dohodnutú osobitnú odmenu za vybavenie veci. Rovnako sa odvolací súd podľa tvrdenia žalovaného dostatočne nezaoberal následkami neplatnosti tohto úkonu z pohľadu § 276 ObchZ a § 49a OZ. Odvolaciemu súdu žalovaný vytýka, že v bode 20. dovolaním napadnutého rozsudku iba odkazuje na odôvodnenie uvedené v prvoinštančnom rozsudku, pretože ho považuje za vecne správne, toto odôvodnenie je však podľa názoru žalovaného

zmätočné a nedostatočné, ktorú okolnosť mu vytkol už v podanom odvolaní. Odvolací súd sa však jeho námietkami a odvolacími dôvodmi vôbec nezaoberal, nevyhodnotil ich a ich posúdenie v odôvodnení rozsudku ani nespomenul.

30. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalovaný vzhliada v absencii zdôvodnenia aj tej okolnosti, prečo odvolací súd z neplatnosti dohody o osobitnej podielovej odmene neodvodil neplatnosť celej zmluvy, a to napriek tomu, že rozhodol v rozpore s procesnou obranou žalovaného (napr. podanie z 18. mája 2009 alebo výpoveď žalovaného na pojednávaní na odvolacom súde 29. septembra 2021) a že sa svojím rozhodnutím odkláňa od záväznej judikatúry Najvyššieho súdu SR (napr. 5MCdo/4/2011 z 21. augusta 2013, 5Obdo/47/2010 z 20. apríla 2011). Tvrdí, že časť zmluvy, o neplatnosti ktorej súd rozhodol, nie je možné oddeliť od ostatného obsahu zmluvy. Uviedol, že nemal záujem na uzavretí Zmluvy o právnej pomoci s iným obsahom, ako je text celej zmluvy, vrátane dohody o osobitnej podielovej odmene. Keďže tarifná odmena dokáže pokryť iba náklady advokátskej kancelárie, neumožňuje však vytvoriť zisk, je bežné s klientmi uzatvárať dohody, na základe ktorých sa odmena advokáta zvyšuje v prípade úspechu vo veci. Konštatovanie súdov, že dôvod neplatnosti sa vzťahuje iba na časť zmluvy, je podľa názoru žalovaného nedostatočné pre zdôvodnenie, či v následku bude neplatnou iba časť zmluvy alebo zmluva celá. Rovnako konštatovanie, že zvyšok zmluvy je platný, bez akéhokoľvek ďalšieho zdôvodnenia, je nedostatočné, pretože žalovaný výslovne namietal neplatnosť celej zmluvy. Poukázal na to, že samotný žalobca v žalobe označil za neplatnú celú Zmluvu o právnej pomoci a nie iba jej časť. Žalobca, po vynesení prvoinštančného rozsudku potvrdil, že so žalovaným dňa 18. februára 2001 uzavrel dodatky k viacerým zmluvám o právnej pomoci uzavretým so žalovaným (asi 10 zmlúv) a v dodatkoch strany vylúčili ustanovenia o „osobitnej podielovej odmene“. Jednalo sa o prípady, kde vymáhanie pohľadávky nemalo význam pre nemajetnosť dlžníka. Vo vzťahu k posudzovanej Zmluve o právnej pomoci však podobný dodatok uzavretý nebol a jeho uzavretie žiadna zo strán ani nenavrhl.

31. Žalovaný konajúcim súdom tiež vytkol, že v ich rozhodnutiach absentuje vyhodnotenie rozhodných skutkových okolností týkajúcich sa toho, že Zmluva o právnej pomoci bola koncipovaná a napísaná žalobcom a bola zaužívaná prax medzi stranami sporu uzatvárať aj zmluvy o poskytnutí právnej pomoci, pri ktorých bola odmena dohodnutá rovnako, ako to bolo v prípade poskytovania právnej pomoci v tejto veci. Dojednanie a obsah čl. 2 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci bol stranám sporu známy a bolo ich vôľou uzatvoriť ho v danom znení, pretože to reflektovalo náročnosť vymáhania pohľadávky žalobcu.

32. Poukázaním na dokazovanie vykonané výsluchom JUDr. H. C., riaditeľky právneho odboru v dotknutom období u žalobcu a Ing. C. U., riaditeľa odboru metodiky a analýzy v dotknutom období u žalobcu (body 72. a 73 dovolania) žalovaný vyslovil, že nakoľko existovali zmluvy o právnej pomoci uzavreté medzi žalobcom a žalovaným, pri ktorých strany dohodou vylúčili ustanovenia o „osobitnej podielovej odmene“, zároveň existovala aj predmetná Zmluva o právnej pomoci, v ktorej žalobca a žalovaný dohodu o osobitnej podielovej odmene úmyselne uviedli a uzavreli a nikdy ju dodatkom nevylúčili, z uvedeného a contrario vyplýva, že v Zmluve o právnej pomoci, ktorá obsahovala dohodu o osobitnej podielovej odmene, predstavovala táto dohoda podstatnú súčasť, bez ktorej by zmluvu jej účastníci neuzavreli. Inak by totiž strany dohodu o osobitnej podielovej odmene zo zmluvy vylúčili, či už dodatkom ako pri iných zmluvách alebo by ju tam ani nezahrnuli. V uvedenom žalovaný vzhliada arbitrárnosť a ústavnú neudržateľnosť vykonaného dokazovania, majúci za to, že vo veci bola porušená zásada právnej istoty.

33. Vo vzťahu k tvrdeniu, že neplatnosť podstatnej náležitosti zmluvy zakladá vždy neplatnosť celej zmluvy, žalovaný poukázaním na rozhodnutia NS SR sp. zn. 5MCdo/4/2011 z 21. augusta 2013 a 5Obdo/47/2010 z 20. apríla 2011 vyslovil, že z povahy právneho úkonu, t. j. Zmluvy o právnej pomoci je zrejmé, že výška odmeny je hlavný dôvod, pre ktorý advokát zmluvu uzavrel, a teda jednotlivé časti dohodnutej odmeny nie je možné od seba oddeliť. Výška odmeny je podstatnou náležitosťou každej zmluvy o právnej pomoci a všetky súčasti odmeny advokáta predstavujú jeden celok, ktorý nie je možné navzájom oddeliť.

34. Citujúc ust. § 2 ods. 1 ObchZ žalovaný vyslovil, že ak súd svojou interpretáciou svojvoľne zníži

odmenu advokáta o viac ako 90 %, tak sa rozhodne nejedná o zmluvu, ktorou by mohol advokát dosahovať zisk. Takáto interpretácia obsahu zmluvy podľa žalovaného odporuje § 2 ods. 1 ObchZ. Argumentujúc uvedeným má žalovaný za to, že rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (napr. sp. zn. 5MCdo/4/2011 z 21. augusta 2013), čím je podľa neho naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

35. V ďalšej časti dovolania žalovaný prvoinštančnému súdu vytkol, že „vymyslel“ neexistujúcu „nadstavbovú dohodu“ o odmene (bod 86. rozsudku) napriek tomu, že zákon pojem „nadstavbová dohoda“ nepozná a je to „výtvor“ prvoinštančného súdu, ktorý nemá oporu v žiadnom zákonom ustanovení, ani v judikatúre. Zákon pozná iba pojem „odmena“ v súvislosti s poskytovaním právnych služieb advokátmi. Tvrdí, že skutočnosť, že teoreticky mohla nastať situácia, pri ktorej bude v zmysle uzavretej Zmluvy o právnej pomoci splatná iba tarifná odmena a nebude splatná osobitná podielová odmena, nie je relevantná pre posúdenie, či osobitná podielová odmena bola dohodnutá spolu s tarifnou odmenou ako celok na jednej strane za všetky vykonané úkony právnej pomoci ako celok na strane druhej. Tvrdí ďalej, že splatnosť jednotlivých častí odmeny nie je dôležitá, nakoľko sa stále jedná o jednu odmenu advokáta ako celok za všetky úkony právnej pomoci. Ak by pripustil, že existuje „nadstavbová dohoda“ o odmene, ktorá sa nevzťahuje k žiadnym úkonom právnej pomoci a je teda platená ako dar, charitatívny príspevok alebo iný podobný jednostranný úkon a nemá vzťah k vynaloženým úkonom právnej pomoci, bolo by to v rozpore s ustanoveniami § 19 ods. 1 zákona o advokácii č. 132/1990 Zb. a § 1 ods. 1 vyhlášky č. 240/1990 Zb., rovnako tak v rozpore s § 2 ods. 1 ObchZ, pretože by takáto „nadstavbová dohoda“ nesmerovala k dosiahnutiu zisku, nakoľko by nemala protihodnotu v úkonoch právnej pomoci. Vzhľadom na skutočnosť, že otázka a možnosť vytvorenia novej právnej kategórie tzv. „nadstavbovej dohody“ o odmene, ktorá nemá protiplnenie druhej zmluvnej strany, doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, zakladá táto okolnosť dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

36. V nasledujúcej časti dovolania sa žalovaný venoval posúdeniu vzťahu vyhlášky č. 240/1990 Zb. a Obchodného zákonníka (bod 80. prvoinštančného rozsudku). Tvrdí, že pravidlo *lex specialis* sa nevzťahuje na právne predpisy rôznej právnej sily, ale iba na predpisy rovnakej právnej sily, napriek tomu súd vyslovil, že vyhláška môže derogovať zákon, a teda zrušiť jeho platnosť. Takýto výklad považuje žalovaný za nesprávny, nakoľko právny predpis nižšej právnej sily nemôže derogovať predpis vyššej právnej sily, a teda vyhláška nemôže derogovať zákon. Keďže konajúce súdy použili právne pravidlo určené pre predpisy rovnakej právnej sily na predpisy rôznej právnej sily, takýmto nesprávnym postupom vylúčili aplikáciu ustanovenia § 266 ObchZ na Zmluvu o právnej pomoci. Pre úplnosť žalovaný doplnil, že o derogácii právnych predpisov možno uvažovať iba v prípade, ak sa aplikácia dvoch predpisov vzájomne vylučuje, čo však nie je tento prípad, nakoľko ustanovenia vyhlášky č. 240/1990 Zb. sa s ustanoveniami § 266 ObchZ vzájomne nevylučujú, preto by sa nemohli derogovať ani v prípade, ak by mali rovnakú právnu silu. Konštatujúc vyššie uvedené žalovaný uzavrel, že použitie právneho pravidla *lex specialis* na predpisy rôznej právnej sily nemá oporu v zákone, žalovaný sa nemohol v konaní brániť vo vzťahu k aplikácii neznámych a neexistujúcich právnych pravidiel, preto je aj týmto postupom súdov naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

37. Vo vzťahu k neaplikovaniu ustanovenia § 266 ObchZ súdmi žalovaný poukázal na viacero nesporných okolností v spore, a to, že strany uzavreli viacero identických zmlúv o právnej pomoci za účelom vymáhania rôznych pohľadávok od rôznych dlžníkov žalobcu s tým, že v mnohých zmluvách strany dodatkom vypustili ustanovenie o osobitnej podielovej odmene, nie však v zmluve preskúmvanej v tomto súdnom konaní. Za nesporné žalovaný považuje, že v dôsledku právnych úkonov žalovaného žalobca získal 100 %-ný úspech pri vymáhaní svojej pohľadávky od dlžníka ČSF a že vďaka činnosti žalovaného získal žalobca plnenie v hodnote 559.388.034,-- Sk (18.568.281,02 eura), a teda v plnej výške vymáhanej pohľadávky. Na základe tejto skutočnosti zaplatil žalobca žalovanému osobitnú podielovú odmenu vo výške 5 % z vymoženej hodnoty. Žalovaný tvrdí, že obe strany mali úmysel a vôľu vymôcť pohľadávku od ČSF a zaplatiť žalovanému odmenu 5 % z vymoženej čiastky, a to aj v prípade, ak by vymáhanie neprebiehalo súdnou cestou a že táto dohoda o odmene bola medzi stranami

sporu uzavretá v zmysle § 266 ObchZ. Tvrdí ďalej, že takáto dohoda je v súlade s ustanovením § 8 ods. 1 písm. a) uvedenej vyhlášky, pretože sa jednalo o odmenu presne vyjadriteľnú v peniazoch za úplné vybavenie vecí alebo súboru vecí, čiže za úplné vymoženie pohľadávky voči ČSF, z čoho nesporne vyplýva, že ustanovenie posudzovanej zmluvy neodporuje zákonu, a teda nemôže byť absolútne neplatná. Konajúcim súdom žalovaný vytkol, že sa otázkou, či je dohoda o osobitnej podielovej odmene v súlade s ustanovením § 8 vyhlášky č. 240/1990 Zb., nezaoberali, a to napriek tomu, že toto posúdenie je pre výsledok sporu kľúčové a jeho posúdenie bolo žalovaným požadované skoro v každom jeho podaní a pri každej jeho výpovedi na pojednávaní, ktorá okolnosť má za následok naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

38. V ďalšej časti dovolania žalovaný, citujúc článok II ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“ alebo „ústava“), v zmysle ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá, vyslovil, že žiadny zákon nezakazuje, aby strany zmluvy o právnej pomoci použili pojmy „osobitná podielová“ odmena, aj keď táto odmena nepredstavuje podielovú odmenu podľa § 10 a § 11 vyhlášky č. 240/1990 Zb. a nezakazuje to ani ustanovenie § 10 predmetnej vyhlášky.

Tvrdí, že každá podielová odmena môže byť zároveň aj paušálnou odmenou, pretože suma vyjadrená podielom na hodnote vecí je zároveň aj paušálnou sumou. Tvrdí ďalej, že zo znenia § 8 a § 10 vyhlášky č. 240/1990 Zb. je zrejmé, že ustanovenie o podielovej odmene je lex specialis k ustanoveniu o paušálnej odmene. Preto sa ustanoveniami § 8 vyhlášky č. 240/1990 Zb. o paušálnej odmene riadia iba tie dohody o odmene medzi klientom a advokátom, ktoré nenapĺňajú ostatné znaky podielovej odmeny podľa § 10 vyhlášky. Ak sú naplnené aj ostatné podstatné náležitosti paušálnej odmeny, táto podlieha ďalším obmedzeniam zo strany zákonodarcu, a to aj keď strany nepoužijú pojem „podielová odmena“. Odmena nesmie prevyšovať 20 % hodnoty vecí; taktiež musí mať advokát plný úspech vo veci. Tieto obmedzenia sa nevzťahujú na paušálnu odmenu a podľa žalovaného je tomu tak preto, lebo vyriešiť rovnakú vec mimosúdne je podstatne náročnejšie a pre klienta rýchlejšie a výhodnejšie, ako ju vyriešiť súdne v trvaní niekedy mnohých rokov. Žalovaný má za to, že žalobca a žalovaný mohli v zmluve o právnej pomoci voľne používať pojmy „osobitná podielová“ odmena aj pre iné typy odmeny, ako je podielová odmena podľa § 10 vyhlášky č. 240/1990 Zb., nakoľko to nie je zakázané.

39. Citujúc rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/11/2009 z 19. októbra 2010 a sp. zn. 6Cdo/119/2018 z 26. júna 2019 žalovaný vyslovil názor, že od uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v označených rozhodnutiach sa odvolací súd odchýlil v bode 25. svojho rozsudku, v ktorom uviedol, že „Podľa názoru odvolacieho súdu, aj keď strany nazvali takto dohodnutú odmenu ako „osobitnú podielovú odmenu“ je nepochybné, že takúto odmenu nie je možné považovať za odmenu hodinovú ani paušálnu ale jednoznačne za odmenu podielovú. Iný druh odmeny advokáta cit. vyhl. nedovoľovala. Rozsah „osobitnej podielovej odmeny“ je podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s ust. § 10 ods. 1 vyhl. MS SR č. 240/1990 Zb. Takto dohodnutá „osobitná podielová odmena“ neprimerane a v značnom rozsahu prekračuje dovolený zákonný rámec podielovej odmeny podľa ust. § 10 ods. 1 cit. vyhl. V takto dohodnutej podielovej odmene nie je v rozpore s vyhl. uvedené, že odmena sa vzťahuje na konanie pred súdom alebo iným orgánom, pričom absentuje poučenie advokáta o tom, že klienta poučil o neistom výsledku konania.“ Odvolací súd podľa žalovaného bez akéhokoľvek zdôvodnenia uprednostnil výklad zmluvy, ktorý zapríčiňuje neplatnosť zmluvy, keď vykladal pojmy „osobitná podielová“ odmena ako „podielová“ odmena podľa § 10 vyhlášky č. 240/1990 Zb., pričom súd sa ani nepokúsil o výklad, ktorý by v súlade s ústavným princípom „čo nie je zakázané, je dovolené“, zakladal platnosť celej zmluvy o právnej pomoci. Taký výklad však podľa žalovaného existuje a subsumuje osobitnú podielovú odmenu pod § 8 vyhlášky č. 240/1990 Zb. Tvrdiac, že postup odvolacieho súdu je v rozpore s citovanou judikatúrou dovolacieho súdu a jedná sa aj o prípad prílišného formalizmu, dovolateľ v takomto postupe vzhliada prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

40. Poukázaním na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Obdo/16/2016 z 27. apríla 2017, žalovaný zdôraznil (tak, ako to uviedol aj vo svojom písomnom podaní z 18. mája 2009), že dohoda medzi stranami bola jasná, zrozumiteľná a určitá a jej obsah je možné subsumovať pod mandátnu zmluvu v zmysle

Obchodného zákonníka. Táto zmluva nemusí byť pritom uzavretá ani písomne. Citujúc ustanovenie § 566 ods. 2 ObchZ a zdôrazniac, že výška odplaty nebola medzi stranami sporná, žalovaný súdom vytkol, že v rámci rozhodovacej činnosti nemôžu len tak znížiť odmenu advokáta o viac ako 90 %. Tvrdí, že odvolací súd, ako i súd prvoinštančný sa vo svojich rozhodnutiach odchýlili od označenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čoho následkom je tiež naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

41. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaný vidí aj v tom, že odvolací súd neposúdil, či je žalobca tiež ochotný vrátiť peňažnú hodnotu prijatého plnenia. K uvedenej námietke žalovaný, poukázaním na ustanovenia § 457, § 48 ods. 1 OZ uviedol, že za celé plnenie žalovaného mal zaplatiť žalobca celú odmenu, vrátane osobitnej podielovej. Preto, ak má vrátiť žalovaný žalobcovi hoci aj len časť plnenia, musí v zmysle § 457 OZ vrátiť aj žalobca žalovanému, čo podľa zmluvy dostal, nakoľko zákon stanovuje, že každý z účastníkov je povinný vrátiť, čo podľa zmluvy dostal. Nie je podľa žalovaného možné, aby sa čo len časť odplaty, ktorú žalovaný dostal, nevzťahovala k nejakým úkonom žalovaného vykonaným pre žalobcu, nakoľko v takom prípade by nešlo o odmenu, ale o dar. Preto, ak žalovaný musí vrátiť čo len časť odmeny, musí žalobca vrátiť žalovanému zodpovedajúcu časť hodnoty vynaložených právnych úkonov v peniazoch. Žalovaný zdôraznil, že nikdy neprejavil vôľu vymáhať pre žalobcu pohľadávku voči ČSF iba za tarifnú odmenu. Ak by si žalobca ponechal poskytnuté právne služby v plnej hodnote, avšak zaplatil by žalovanému výrazne menšiu ako dohodnutú odmenu (menšiu o 1.141.949,28 eura), nepochybne by sa obohatil na úkor žalovaného. Citujúc rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/170/2019 z 26. februára 2020 a sp. zn. 2Cdo/92/2010 z 19. januára 2012, žalovaný v tejto časti uzavrel, že pokiaľ súd považuje zmluvu o poskytovaní právnej pomoci za neplatnú alebo čiastočne neplatnú, musí v zmysle § 457 OZ rozhodnúť aj o vrátení hodnoty vynaloženej práce žalovaného v peniazoch a tým, že tak neučinil, odchýlil sa odvolací súd podľa názoru žalovaného od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

42. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaný napokon namietol, že konajúce súdy sa nezaoberali podstatnými vyjadreniami a dôkazmi žalovaného, čím porušili právo žalovaného na spravodlivý proces (bod 207. dovolania).

43. V ďalšej časti dovolania žalovaný, argumentujúc ústavnou povinnosťou všeobecného súdu uprednostniť výklad, ktorý vedie k platnosti právneho úkonu a nie naopak, vyslovil názor, že aj v prípade pochybností o určitosti obsahu či predmetu právneho úkonu bude tento neplatným len vtedy, ak tieto nedostatky nemožno preklenúť ani použitím interpretačných pravidiel ustanovených v § 35 ods. 1 a 2 OZ a § 266 ods. 1, 2 a 3 ObchZ. Poukázal na zásadu zmluvnej autonómie ako jednu z hlavných zásad súkromného práva, vychádzajúcu priamo z Ústavy SR (čl. 2 ods. 3) a Listiny základných práv a slobôd (čl. 2 ods. 3) a konajúcim súdom vytkol, že aj napriek námietkam žalovaného, bol princíp autonómie zmluvných strán v prejednávanej veci opomenutý. Tvrdí, že súd prvej inštancie a ani odvolací súd sa vôbec nevysporiadali s argumentáciou žalovaného, že pokiaľ je časť Zmluvy o právnej pomoci neplatná, musí sa súd zaoberať otázkou platnosti záväzku žalobcu v zmysle zásady zmluvnej voľnosti a preskúmať jeho platnosť v zmysle ostatných právnych predpisov platných v čase uzavretia Zmluvy o právnej pomoci v Slovenskej republike. Uvedené vplýva najmä z ustanovenia § 41a ods. 1 OZ, podľa ktorého, pokiaľ má neplatný právny úkon náležitosti iného právneho úkonu, ktorý je platný, možno sa naň odvolať, ak je z okolností zrejmé, že vyjadruje vôľu konajúcej osoby (tzv. konverzia právneho úkonu). Uvedené v konaní žalovaný namietal argumentujúc, že predmet Zmluvy o právnej pomoci obsahuje všetky podstatné náležitosti zmluvného typu mandátnej zmluvy, pri ktorej zákon nevyžaduje písomnú formu a kde nárok na odmenu vyplýva priamo zo zákona bez ohľadu na to, či priniesla očakávaný výsledok alebo nie (§ 571 ods. 1 ObchZ), čo však súdy nevzali do úvahy. Tvrdí ďalej, že interpretácia zo strany súdu prvej inštancie, ako aj súdu dovolacieho spočívajúca vo vyslovení absolútnej neplatnosti ust. čl. 2 písm. b) Zmluvy o právnej pomoci, je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, keďže bola popretá zmluvná autonómia strán a bol odopretý prejav vôle strán, majúci jasné dôsledky, ktoré zmluvné strany takýmto prejavom zamýšľali vo svojej právnej sfére vyvolať (pričom žalobca na základe sporného ust. čl. 2 písm. b) Zmluvy o právnej pomoci v celom rozsahu aj plnil). Aj v uvedenom postupe vzhliada žalovaný porušenie jeho práva na spravodlivý proces, zakladajúce dovolací dôvod v zmysle §

420 písm. f) CSP.

44. Pokračujúc v argumentácii vo vzťahu k procesnej vade konania podľa § 420 písm. f) CSP, žalovaný poukázal na časť zmluvy o právnej pomoci, podľa ktorej sa žalobca a žalovaný dohodli, že žalobca zaplatí žalovanému osobitnú podielovú odmenu vo výške 5 % z celkovej sumy, ktorú žalobca po podpise tejto zmluvy dostane od dlžníka (ČS Factoring, a.s., Praha) zaplatenú, alebo ktorú žalobca dostane ako úhradu za odplatné postúpenie predmetných pohľadávok, alebo ako započítanie voči týmto pohľadávkam, a to aj v prípade ak dôjde k vyplateniu sumy, postúpeniu pohľadávky alebo k započítaniu aj po ukončení platnosti tejto zmluvy. Citujúc uvedenú časť zmluvy zdôraznil, že pre prípad neplatnosti zmluvy si zmluvné strany dohodli tzv. Salvátorskou klauzulou náhradnú dohodu o odmene, ktorá bola totožná s pôvodnou dohodou, ak by sa pôvodná dohoda stala neplatnou. Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd vyhodnotil dohodu o osobitnej podielovej odmene za neplatnú, mal sa podľa žalovaného zaoberať existenciou dohody pre prípad neplatnosti zmluvy, ktorú si žalobca so žalovaným dohodli vo forme Salvátorskej klauzuly, čo sa však nestalo.

45. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP žalovaný zhrnul, že súdy sa náležitým spôsobom nevysporiadali s obsahom prednesov a podaní realizovaných jeho osobou, vrátane nevysporiadania sa s námietkou ohľadom nevykonateľnosti rozsudku súdu prvej inštancie, ani komplexnou argumentáciou vo vzťahu k žalobe a vzájomnej žalobe, ich rozhodnutia sú nedostatočné a zmätočné. Za závažné porušenie práva na spravodlivý proces považuje žalovaný neposúdenie procesných podmienok konania, arbitrárne prijatie záverov bez opory vo vykonanom dokazovaní a v rozpore so zákonom. Argumentuje predchádzajúcim dovolacím rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorým mal byť odvolací súd viazaný a ktorý absolútnu neplatnosť dojednania ustanovenia čl. 2 ods. 1 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci nekonštatoval; tvrdí, že pokiaľ by o absolútnu neplatnosť išlo, takýto záver by prijať musel, nakoľko na absolútnu neplatnosť prihliadajú súdy ex offio. Vo vzťahu k ustanoveniu § 266 ObchZ poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/58/2010 z 26. marca 2012 a vyzdvihol právny záver predchádzajúceho rozhodnutia dovolacieho súdu v tejto veci, podľa ktorého na posúdenie premlčania treba aplikovať Obchodný zákonník, súčasne, že dotknuté ustanovenia zmluvy a tvrdenia strán sporu ohľadom výkladu pojmu „osobitná podielová odmena“ a jeho obsah majú byť posudzované podľa § 266 ods. 1 ObchZ. Vyslovil názor, že tým, že žalobca prostriedky advokátovi uhradil, potvrdilo sa pravidlo uvedené v § 266 ods. 3 ObchZ v neprospech žalobcu, t. j. následné správanie strán zmluvy (najmä žalobcu, ktorý odmenu uhradil) a je podľa žalovaného neakceptovateľné, aby až po niekoľkých rokoch bolo spochybňované ustanovenie Zmluvy o právnej pomoci v rozpore s tým, aká bola zmluvne dohodnutá prax medzi stranami. Žalovaný poukázal na názor vyslovený odvolacím súdom v jeho skoršom rozsudku, v ktorom uviedol, že zmluvné strany dohodu o odmene považovali za jasnú, určitú a zrozumiteľnú, pričom neurčitosť takto uzavretej odmeny nikdy nenamietal ani samotný žalobca, ktorý odmenu v celom rozsahu uhradil, nakoľko si bol vedomý toho, že ak dôjde k vysporiadaniu pohľadávky aj mimosúdnu cestou, musí zaplatiť odmenu vo výške 5 %. Odvolací súd preto ustálil, že ustanovenie čl. 2 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci nie je neurčité, a preto ani neplatné podľa § 37 OZ.

46. V závere žalovaný uviedol, že svoj protinárok si vzájomnou žalobou uplatnil iba do výšky nároku priznaného súdom žalobcovi, ako prostriedok procesnej obrany v zmysle § 147 ods. 2 CSP. Takto uplatnený protinárok predstavuje zároveň hmotnoprávnu námietku podľa § 152 CSP. Poukázal na to, že nárok na 5 % z vymoženej čiastky existuje aj po ukončení platnosti zmluvy (Salvátorská klauzula v zmluve). Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný uplatnil svoj protinárok v súlade s § 404 ObchZ pred platnosťou Civilného sporového poriadku, upresňuje v dovolaní svoj uplatnený nárok podľa ustanovení CSP.

47. Na základe všetkých vyššie uvedených tvrdení žalovaný dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu č. k. 3Cob/148/2019-710 z 29. septembra 2021 zmenil tak, že žalobu v plnom rozsahu zamietne a žalovanému prizná náhradu trov konania v rozsahu 100 %, alternatívne, aby označený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalovanému priznal náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

48. Žalovaný zároveň podľa § 444 ods. 1 CSP navrhol odloženie vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu č. k. 3Cob/148/2019-710 z 29. septembra 2021 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 25Cb/292/2004-574 z 11. apríla 2017, a to až do rozhodnutia o dovolaní dovolacím súdom. Tvrdí, že prípadné vymáhanie žalovanej sumy by mohlo mať pre neho likvidačný charakter už pred tým, ako by súd o dovolaní rozhodol, a teda následne by už nebolo možné vrátiť veci do pôvodného stavu. Argumentuje tou okolnosťou, že v súčasnosti už nie je podnikateľom a jeho príjmy ani zďaleka nepostačujú na zaplatenie žalovanej pohľadávky. Dôvodí tiež dĺžkou súdneho konania, keď od podania žaloby uplynulo viac ako 18 rokov, akou aj okolnosťou spočívajúcou v starostlivosti o tri nezaopatrované deti, z ktorých dve sú ešte maloleté.

49. K dovolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca písomným podaním z 9. augusta 2022 (č. l. 832 - 841 spisu), v ktorom v celom rozsahu zotrval na svojich skutkových a právnych tvrdeniach prednesených v priebehu súdneho konania. Považujúc závery konajúcich súdov vyslovené v ich rozhodnutiach za vecne správne, žalobca navrhol dovolanie žalovaného ako neprípustné odmietnuť a pre prípad, ak by dovolací súd dospel k záveru o dôvodnosti dovolania žalovaného, navrhol ho ako nedôvodné zamietnuť. Náhradu trov konania si žalobca neuplatnil, nakoľko mu v doterajšom priebehu konania žiadne nevznikli.

50. Písomné vyjadrenie žalobcu zaslal súd prvej inštancie postupom podľa § 436 ods. 4 CSP žalovanému, ktorého ďalšie vyjadrenia v konaní nenasledovali.

51. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je v niektorých dovolacích námietkach dôvodné.

52. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

53. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

54. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

55. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

56. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

57. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci dovolacieho súdu (viď. sp. zn. III.

ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach CSP (obdobne aj sp. zn. I. ÚS 438/2017). Pri vyslovení záveru o (ne)prípustnosti dovolania dovolací súd preto nie je viazaný tým, čo uviedol dovolateľ, prípadne druhá strana.

58. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, pokiaľ trpí niektorou z procesných väd konania vymenovaných v písm. a) až f) predmetného ustanovenia (zakotvujúce tzv. vady zmätočnosti). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1, 2 CSP).

59. Naproti tomu pre dovolanie prípustné podľa § 421 CSP platí, že ho možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

60. Dovolací súd je viazaný aj rozsahom dovolania (§ 439 CSP, okrem prípadov uvedených v písm. a) až c) citovaného ustanovenia).

61. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). Dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom (uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo 59/2017 z 8. júna 2017).

62. V tu posudzovanej veci žalovaný v dovolaní argumentuje prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP

63. Dôvodiac prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, žalovaný - dovolateľ namietol, že súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to aj v dôsledku nespravodlivého, arbitrárneho a ústavne neudržateľného právneho posúdenia veci, ako aj vyhodnotenia a zistenia skutkového stavu.

64. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pre naplnenie predmetného ustanovenia je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, súčasne 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa strane znemožnila realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní. Všeobecné súdy teda pri výklade a aplikácii aj procesných právnych noriem musia uprednostniť vždy ten z rôznych do úvahy prichádzajúcich výkladov, ktorý je priaznivejší, ústretovejší a zabezpečujúci plnohodnotnejšiu realizáciu práv pre stranu sporu. Jednotlivec sa totiž obracia na súd s požiadavkou o poskytnutie súdnej ochrany jeho ohrozenému alebo porušenému právu s dôverou, že táto ochrana bude poskytnutá spravodlivo a v súlade s právnym poriadkom vrátane európskej úrovne štandardov ochrany ľudských práv (II. ÚS 419/2021).

65. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP možno teda zahrnúť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných

procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pod pojmom „nesprávny procesný postup“, ktorý odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v zmysle vyššie uvedenej aktuálnej judikatúry ústavného súdu možno rozumieť faktickú činnosť alebo nečinnosť súdu, procedúru prejednávania veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúcu strane sporu plnohodnotnú realizáciu jej procesných oprávnení, mariacu možnosť jej aktívnej účasti na konaní, ale aj absenciu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, jeho nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť, nepresvedčivosť, či svojvoľnosť, nezabezpečujúcu všetky atribúty a garancie spravodlivej súdnej ochrany. Nemožno totiž oddeľovať procesný postup súdu a rozhodnutie, ktoré je jeho sumárom a výsledkom, pretože celý faktický procesný postup súdu a naň nadväzujúci myšlienkový pochod hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný (pozri aj nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021, body 37 až 41).

66. Dovolateľ v rámci tohto dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) namietol, že súd prvej inštancie nerozhodol rozsudkom pre zmeškanie podľa § 278 a § 274 CSP, hoci mu to žalovaný na pojednávaní dňa 29. novembra 2016 navrhol. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje voči rozhodnutiu odvolacieho súdu a jeho procesnému postupu. Uvedená námietka žalovaného smeruje voči postupu súdu prvej inštancie, pričom dovolateľ neuvádza, aké konkrétne právo mu bolo znemožnené uplatniť, navyiac dovolací súd z obsahu spisu, konkrétne zo zápisnice z pojednávania dňa 29. novembra 2016 (č. l. 523) zistil, že uvedený návrh žalovaného na rozhodnutie veci rozsudkom pre zmeškanie žalobcu sa v zápisnici neuvádza. Ak by aj takýto návrh žalovaný podal, podľa § 278 CSP, ktorý upravuje rozsudok pre zmeškanie žalobcu (vo vzťahu k rozhodnutiu o žalobe) a podľa § 274 CSP, ktorý upravuje rozsudok pre zmeškanie žalovaného (vo vzťahu k rozhodnutiu o protižalobe), by nebola jeho aplikácia v predmetnej veci a v danom štádiu konania na mieste. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju aktuálnu judikatúru R 49/2024 (zverejnenú v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 5/2024), vychádzajúcu aj z rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky a z účelu zákonodarcom zavedeného inštitútu rozsudku pre zmeškanie, ktorá sa venuje rozsudku pre zmeškanie žalovaného, ale v princípoch a v spôsobe nahliadania na inštitút rozsudku pre zmeškanie, je možné ju obdobne aplikovať aj na rozsudok pre zmeškanie žalobcu. Vo všeobecnosti možno zhrnúť, že použitie inštitútu rozsudku pre zmeškanie treba zväziť s prihliadnutím na okolnosti toho ktorého prípadu, pričom rozsudok pre zmeškanie je vhodnou formou rozhodnutia tam, kde je procesná strana v konaní úplne pasívna, neprodukuje žiadne tvrdenia, vyjadrenia, či dôkazy (návrhy dôkazov), t. j. je procesne pasívna a nezúčastní sa bez ospravedlniteľného dôvodu na ústnom pojednávaní, na ktoré je riadne predvolaná a bola o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie riadne poučená. Účelom vydania rozsudku pre zmeškanie je potrestanie procesnej pasivity strany sporu, ktorá sa následne prejavuje aj v dĺžke súdneho konania. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je neprítomnosť procesnej aktivity jednej z procesných strán, nezáujem o spor. Z uvedeného dôvodu by mal súd rozlišovať, či v okolnostiach danej veci je neúčast' na pojednávaní dôsledkom nezáujmu strany o vývoj a priebeh konania alebo ide len o zmeškanie pojednávania. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voliť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany zjavné, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje (IV. ÚS 201/2024, III. ÚS 373/2020, II. ÚS 106/2024, III. ÚS 354/2021). Keďže v tomto prípade bola osvedčená procesná aktivita žalobcu počas dovtedy prebiehajúceho súdneho konania, konajúci súd mal k dispozícii žalobu i ďalšie v priebehu konania podané stanoviská, tvrdenia i predložené a vykonané dôkazy žalobcu, a preto v prípade, ak by bol žalobca, resp. jeho právny zástupca na pojednávanie riadne predvolaný, nepožiadaval by o odročenie pojednávania z vážnych dôvodov, neexistovala by prekážka na vecné prejednanie a následné meritórne rozhodnutie veci samej. Zo spisu

totiž nevyplyva, že by žalobca nemal záujem o konanie, a preto v danom štádiu konania by nebolo účelné ani vhodné rozhodnúť spor bez jeho vecného pojednania. Ak by sa žalobca bez riadneho ospravedlnenia na pojednávanie v predmetnej veci nedostavil, pričom išlo a ide o spor vedený viac rokov, súd prvej inštancie mohol konať v jeho neprítomnosti a prípadne aj vec rozhodnúť, avšak rozsudkom s riadnym odôvodnením a vyhodnotením dovtedy vo veci vykonaného dokazovania. Ako však vyplýva z obsahu spisu, žalobca nebol na pojednávanie dňa 29. novembra 2016 riadne predvolaný, takže akékoľvek úvahy o rozsudku pre zmeškanie žalobcu nie sú na mieste a súd nemohol vec ani prejednať na riadnom pojednávaní a musel pojednávanie odročiť. Navyiac v prípade tohto pojednania žalovaný ani nepredniesol pred jeho odročením návrh na rozhodnutie veci rozsudkom pre zmeškanie, čo je jeden z ďalších predpokladov vydanie rozsudku pre zmeškanie. Zo spisu vyplýva, že žalovaný podal návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie pre nedostavenie sa žalobcu na pojednávanie dňa 29. novembra 2016 oneskorene, a to v písomnom podaní doručenom súdu dňa 26. januára 2017, teda až dva mesiace po termíne tohto nariadeného pojednania. V odvolaní voči dovolaním napadnutému rozsudku krajského súdu žalovaný namietol, že súd prvej inštancie o tomto návrhu na rozhodnutie veci rozsudkom pre zmeškanie podľa § 278 a § 274 CSP nerozhodol uznesením podľa § 234 ods. 1 CSP na pojednávaní dňa 31. januára 2017, na ktorom boli prítomní zástupcovia oboch sporových strán (č. l. 548). Odvolací súd na túto odvoláciu námietku žalovaného síce v odôvodnení svojho rozhodnutia (č. l. 710) nereagoval, avšak toto žalovaný v dovolaní nenamietol. Keďže dovolací súd je rozsahom i dôvodmi dovolania viazaný, k uvedenému postupu odvolacieho súdu sa nemôže vyjadriť. S poukazom na tieto dôvody je dovolanie žalovaného v časti tejto dovolacej námietky nedôvodné a prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá.

67. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) tiež namietol, že súd prvej inštancie nezrušil uznesenie o skončení dokazovania po tom ako mu bola vec vrátená na ďalšie konanie po zrušení predchádzajúceho rozsudku odvolacím súdom. Uvedené považuje za nesprávny procesný postup, ktorý mu znemožnil uskutočňovať procesné práva. Dovolací súd opätovne uvádza, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje voči rozhodnutiu odvolacieho súdu a jeho procesnému postupu, pričom uvedená námietka smeruje voči postupu súdu prvej inštancie. Pokiaľ uvedená námietka nebola predmetom odvolacieho konania, dovolací súd ju nemôže, ani keby ju formuloval v dovolaní, posúdiť v rámci dovolacieho konania. Uvedenú námietku však dovolateľ nevzniesol v odvolacom konaní, a preto sa ňou odvolací súd ani nemohol zaoberať a rovnako ani dovolací súd. Navyiac tak, ako v predchádzajúcej námietke, ani tu dovolateľ neuvádza, aké konkrétne právo mu namietaným postupom, resp. nečinnosťou súdu prvej inštancie, bolo znemožnené uplatniť. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že na pojednávaní dňa 21. marca 2017 súd prvej inštancie vykonal dokazovanie „obsahom spisu“, obom stranám sporu dal priestor na vyjadrenie k dôkazom a na záverečný návrh s tým, že po poučení podľa § 154 CSP sa obe strany sporu vyjadrili, že nemajú návrhy na doplnenie dokazovania. Následne uznesením súd dokazovanie ukončil. Je pravdou, že súd prvej inštancie po vrátení veci (v časti, ktorá „obživila“ na základe rozhodnutia v dovolacom konaní sp. zn. 6Obdo/37/2007) na ďalšie konanie na základe uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 1Cob/99/2009-305 zo dňa 12. novembra 2009 (č. l. 305) nezrušil svoje predchádzajúce uznesenie o ukončení dokazovania vyhlásené na pojednávaní dňa 6. decembra 2016 pred vyhlásením rozsudku č. k. 25Cb/292/2004-192. Po zrušení tohto rozsudku odvolacím súdom (ktorému rozhodnutiu vo veci predchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 6Obdo/37/2007 zo dňa 29. decembra 2008) súd prvej inštancie ďalej pokračoval v konaní v časti, v ktorej konanie nebolo právoplatne skončené, pričom umožnil stranám predkladať nové tvrdenia, vyjadrenia i dôkazy, vykonal dokazovanie a toto ukončil uznesením na pojednávaní dňa 21. marca 2017 až pred vyhlásením nového rozhodnutia vo veci (pred vyhlásením rozsudku č. k. 25Cb/292/2004-574 na pojednávaní dňa 11. apríla 2017 vytýčenom len na verejné vyhlásenie rozsudku). Vyhlásenie uznesenia o skončení dokazovania je v zmysle § 154 CSP (predtým § 118 ods. 4 OSP) hranicou pre zákonnú koncentráciu konania a predstavuje objektívnu časovú hranicu pre uplatnenie prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ktorá môže byť ešte sprísnená uplatnením sudcovskej koncentrácie. Po vyhlásení uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí, v Civilnom sporovom poriadku (s výnimkou napr. spotrebiteľských sporov, kde spotrebiteľ nie je zastúpený advokátom, či v antidiskriminačných sporoch), možnosť ďalšieho dokazovania neprichádza do úvahy. Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v

odvolaní použiť len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, alebo má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, prípadne ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP). Uznesenie o skončení dokazovania je uznesenie, ktorým sa upravuje vedenie konania, nie je možné ho napadnúť odvolaním. Súd nie je v zmysle § 237 ods. 2 CSP (predtým § 170 ods. 2 OSP) týmito uzneseniami viazaný a môže ich zmeniť, prípadne vydať nové uznesenie, ktorým bude otázka vedenia konania upravená inak, pričom výslovné zrušenie predchádzajúceho uznesenia nie je potrebné. Po zrušení v poradí prvého prvoinštančného rozsudku konanie pred súdom prvej inštancie v zrušenej časti pokračovalo pred súdom prvej inštancie ďalej, a to aj v rozsahu možnosti vykonávať ďalšie dokazovanie a bez potreby zrušenia predchádzajúceho uznesenia o skončení dokazovania. Strany sporu neboli uvedeným postupom súdu prvej inštancie ukrátené na žiadnych procesných právach. Dovolací súd dospel k záveru, že uvedená námietka prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá a v tejto časti je dovolanie žalovaného nedôvodné.

68. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP ďalej namietol, že odvolací súd napadnuté rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Má odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorými sa ako vecne správnymi stotožnil odvolací súd vo svojom rozhodnutí, za vnútorne rozporné, zmätočné a nedostatočné, keďže súd síce poukázal na výkladové pravidlá § 266 Obchodného zákonníka, avšak ich následne na rozhodnutie neaplikoval. Podľa žalovaného absentuje stručné, jasné vysvetlenie toho, ktoré skutočnosti mal súd za preukázané, a ktoré nie, taktiež vysvetlenie akými úvahami sa súd riadil pri hodnotení dôkazov. Taktiež podľa žalovaného súd neodôvodnil, prečo prax žalobcu pri uzatváraní zmluvy a jeho postoj pri úhrade osobitnej podielovej odmeny považoval za irelevantné, prečo sa nezaoberal žalovaným vznesenou námietkou, že by k uzavretiu zmluvy nikdy nepristúpil, ak by nemal dohodnutú osobitnú odmenu za vybavenie veci a ani sa dostatočne nezaoberal následkami neplatnosti tohto úkonu z pohľadu § 276 Obchodného zákonníka a § 49a Občianskeho zákonníka. Mal za to, že došlo aj k arbitrárnosti v dokazovaní, keď dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 6Obdo/37/2007 požadoval vyhodnotiť rozdielne tvrdenia strán sporu ohľadom výkladu pojmu „osobitná podielová odmena“, čo by bolo možné považovať za dokazovanie vykonané lege artis a následne jeho obsah mal byť posudzovaný podľa § 266 Obchodného zákonníka, čo sa nestalo. Odvolací súd nezdôvodnil, prečo rozhodol iba o čiastočnej neplatnosti Zmluvy o právnej pomoci, keď žalovaný tvrdil, že túto časť nie je možné oddeliť od ostatného obsahu, a že žalovaný nemal záujem na uzavretí Zmluvy o právnej pomoci s iným obsahom ako je text celej zmluvy, t. j. nemal záujem na uzavretí zmluvy bez dohody o osobitnej podielovej odmene. Mal za to, že súd sa mal vysporiadať v odôvodnení s tým, či neplatnosť časti zmluvy nespôsobila neplatnosť celej zmluvy, obzvlášť, keď žalobca namietal neplatnosť celej zmluvy, resp. keď vyslovená neplatnosť sa vzťahovala podľa žalovaného na podstatnú náležitosť Zmluvy o právnej pomoci, čo je výška odmeny. Žalovaný namietol, že súdy sa nevysporiadali s obsahom prednesov a podaní žalovaného a jeho argumentáciou náležitým spôsobom (napr. s argumentáciou, že súd sa mal platnosťou dohody zaoberať v zmysle zásady zmluvnej voľnosti, príp. či nespĺňa táto dohoda náležitosti inej zmluvy - podľa žalovaného spĺňa všetky podstatné náležitosti mandátnej zmluvy, ktorá nemusí mať písomnú formu). Absenciu odôvodnenia videl aj v tom, že sa súd nevyjadril k námietke, resp. nevysporiadal sa s tvrdením žalovaného, že zmluvné strany si v prípade neplatnosti zmluvy dohodli tzv. Salvátorskú klauzulu. Žalovaný zastáva názor, že ak odvolací súd považoval dohodu o osobitnej podielovej odmene za neplatnú, mal sa nevyhnutne zaoberať existenciou dohody pre prípad neplatnosti zmluvy, ktorú si žalobca so žalovaným dohodli vo forme Salvátorskej klauzuly.

69. Povinnosť súdu svoje rozhodnutie náležite odôvodniť je jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

70. K naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou, či svojvoľnosťou - viď napr. II. ÚS 419/2021. Štruktúra práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia je rámcovo upravená v § 220 ods. 2 CSP, pričom táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní podľa § 378 ods. 1 CSP. Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Súd je povinný formulovať

odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť. Právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia neznamena právo na uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale ide o právo na uvedenie dostatočných, logických a zrozumiteľných argumentov reagujúcich na relevantné tvrdenia a námietky strán sporu, vyhodnotenie dokazovania a vysvetlenie prečo prípadne v konaní navrhované dôkazy súd nevykonával. Súd by mal presvedčivo odôvodniť a vysvetliť aj aplikáciu príslušného právneho predpisu, či ustanovenia z neho na rozhodovanú vec.

71. V prípade odvolacieho rozhodnutia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). Aj v tomto prípade sa však musí odvolací súd v zmysle § 387 ods. 3 CSP v odôvodnení odvolacieho rozhodnutia vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (odvolacími námietkami). Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie (§ 387 ods. 3 CSP). Ak odôvodnenie odvolacieho súdu neobsahuje zrozumiteľnú a presvedčivú argumentáciu k vyššie uvedeným námietkam, nesplňa atribúty riadneho odôvodnenia, čím porušuje právo na spravodlivý súdny proces.

72. Po oboznámení sa s obsahom oboch rozhodnutí - odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie, ako aj s obsahom prednesov, či podaní strán sporu, dospel k záveru, že námietka nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia súdu druhej inštancie, vznesená žalovaným v dovolaní je dôvodná, a to v rozsahu v akom ju formuloval v dovolaní a v akom je uvedená vyššie v bode 68. tohto odôvodnenia, pretože sa týka relevantných skutočností, námietok a tvrdení pre rozhodnutie v spore, na ktoré mala strana sporu dostať argumentačne logickú a zrozumiteľnú odpoveď, resp. stanovisko súdu. V tomto rozsahu je dovolanie žalovaného podľa § 420 písm. f) prípustné a pre zistenie existencie tejto vady zmätočnosti aj dôvodné. Dovolací súd ešte pre úplnosť poznamenáva, že nedostatočné odôvodnenie žalovaný v jednej časti dovolania označuje ako porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP a v inej časti dovolania mylne túto vadu zmätočnosti podriaďuje pod nesprávne právne posúdenie v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Uvedenú vadu zmätočnosti však je možné namietat len podľa § 420 písm. f) CSP, a keďže túto vadu zmätočnosti žalovaný v dovolaní namietol aj s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa ňou mohol zaoberať ako s riadne uplatneným dovolacím dôvodom.

73. K námietke žalovaného podanej v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k porušeniu procesných ustanovení o vykonávaní dôkazov a ich hodnotení, s tým, že došlo k arbitrárnosti pri dokazovaní, že neboli vyhodnotené rozdielne tvrdenia strán sporu k pojmu „osobitná podielová odmena“, a že tento pojem následne nebol posudzovaný podľa § 266 ods. 1 ObchZ.

74. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od prvostupňového súdu a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd. Jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania. V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd existenciu takýchto pochybení ako závažných deficitov v dokazovaní v prejednávanej veci nezistil. Zistil však nedostatky v odôvodnení rozhodnutia, keď nebolo dostatočne jasne vysvetlené a vyhodnotené rozdielne vnímanie pojmu osobitná podielová odmena stranami sporu. Dokonca súd prvej inštancie aj napriek názoru

dovolacieho súdu uvedenom v rozhodnutí sp. zn. 6Obdo/37/2007 uviedol, že sa tejto rozdielnej interpretácii stranami sporu nepovažoval za potrebné venovať. Odvolací súd uvedené pochybenie pri úplnom stotožnení sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie nenapravil. S uvedenou vadou zmätočnosti v odôvodnení napadnutého rozsudku sa dovolací súd vysporiadal v bode 68. a nasl. tohto odôvodnenia. Či zistené skutkové okolnosti boli aj správne právne posúdené, keď súd neaplikoval pri výklade Zmluvy ust. § 266 Obchodného zákonníka, je otázkou, ktorú dovolací súd môže preskúmať len v rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 CSP, čomu sa venuje nižšie.

K dôvodom dovolania o nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 421 ods. 1 CSP

75. Uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorým je v zmysle citovaného ustanovenia § 421 ods. 1 CSP nesprávne právne posúdenie veci, predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom. Dovolací súd sa aj napriek vyššie uvedenej konštatácii o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia (absencie vysporiadania sa so všetkými relevantnými tvrdeniami žalovaného a rozpornosťou vyplývajúcou z vykonaného dokazovania vo vzťahu k pojmu „osobitná podielová odmena“), teda zistenia existencie vady zmätočnosti, venoval aj tomuto dovolaciemu dôvodu, pretože vec bude opätovne prerokovaná a dovolacia námietka sa týka právneho posúdenia veci rozhodujúceho pre vyhodnotenie kľúčovej otázky platnosti/neplatnosti Zmluvy o právnej pomoci, resp. jej ustanovenia čl. 2 ods. 1 písm. b/ aplikáciou ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré súdy vo veci doteraz opomínali, hoci ich aplikovať na danú vec od počiatku mali (podrobnejšie viď odôvodnenie nižšie).

76. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá (neaplikoval správnu právnu normu), alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

77. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú, nie skutkovú, a to otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

78. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom namieta nesprávne právne posúdenie otázky čiastočnej a úplnej neplatnosti zmluvy, kde sa dôvod neplatnosti vzťahuje na podstatnú časť zmluvy, pri ktorom riešení sa súd podľa žalovaného odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa dovolateľa konajúce súdy nesprávne právne vec posúdili, ak dospeli podľa § 41 Občianskeho zákonníka k absolútnej neplatnosti len časti zmluvy - čl. 2 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci, pretože táto dohoda o odmene tvorí podstatnú náležitosť Zmluvy o právnej pomoci, pričom ak je neplatná, mala by byť neplatná celá zmluva, čo vyplýva z ustálenej rozhodovacej praxe (poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5MCdo/4/2011, sp. zn. 5 Obdo/47/2010). Tejto právnej otázke sa však odvolací súd, ani súd prvého stupňa osobitne nevenoval (že by poskytol úvahu o tom, či uvedená časť dohody je podstatnou náležitosťou zmluvy, pričom by dospel k záveru, že nie je, a tak vyslovil neplatnosť len tejto časti zmluvy a nie celej zmluvy o právnej pomoci, ani k námietke žalovaného, že to bol hlavný dôvod pre uzavretie Zmluvy o právnej pomoci - dohoda o podielovej odmene, a že bez nej by túto zmluvu neuzavrel), čo vyplýva aj z vyššie uvedených dôvodov zistenej vady rozsudku, a preto dovolací súd nemôže posúdiť správnosť riešenia tejto otázky súdom nižšej inštancie, môže len konštatovať, že úvaha súdov nižšej inštancie v tomto smere v rozhodnutí

absentuje (čo už zohľadnil pri vyslovení dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP preto o tejto právnej otázke založená nie je.

79. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. namieta nesprávne právne posúdenie súdmi nižšej inštancie otázky klasifikovania dohody o odmene ako novej právnej kategórie - tzv. „nadstavbovej dohody“ o odmene, ktorá nemá protiplnenie druhej zmluvnej strany, čo je v rozpore s § 19 ods. 1 zákona o advokácii (v tom čase účinným z. č. 132/1990 Zb.) a v rozpore s § 1 ods. 1 vyhlášky o odmenách advokátov (v tom čase účinnej vyhl. č. 240/1990 Zb.), ako aj v rozpore s § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka. Táto otázka podľa dovolateľa nebola v praxi dovolacieho súdu riešená. Uvádza, že nie je možné oddeliť jednotlivé dohodnuté časti odmeny a priradiť iba niektoré jej časti k vykonaným úkonom právnej pomoci. Takéto spárovanie iba jednej časti odmeny (tarifnej) so všetkými úkonmi právnej pomoci nemá oporu v judikatúre a ani v zákone. V danom prípade odmena v čl. 2 tvorila jeden celok a je bez relevancie, či bola splatná na viacej časti. Z bodu 20. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a z bodu 86. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie dovolací súd nezistil taký záver, ktorý uvádza žalovaný v tejto dovolacej námietke. Je pravdou, že súd prvej inštancie označil dohodu podľa čl. 2 písm. b) Zmluvy o právnej pomoci ako nadstavbovú dohodu o osobitnej podielovej odmene, nad nároky v súvislosti s dohodnutou tarifnou odmenou. Z tohto záveru však nevyplýva, že by sa neviazala na výkon žiadnych úkonov právnej pomoci, ale išlo o odmenu v rámci tej istej právnej pomoci, na základe tej istej Zmluvy o právnej pomoci, ktorá by, v prípade naplnenia osobitných podmienok pre vznik nároku na ňu, prináležala žalovanému popri tarifnej odmene.

80. Vyhláška o odmenách advokátov účinná v čase uzavretia zmluvy (19. júna 2001) a poskytnutia právnej pomoci - vyhl. MS SR č. 240/1990 Zb. (ďalej len „vyhl.“ Alebo „vyhláška“) poznala tarifnú odmenu (§ 12 a nasl. vyhl.) a zmluvnú odmenu - hodinovú, paušálnu a podielovú (§ 5 a nasl. vyhl.). Tarifnú odmenu určuje tarifa uvedená vo vyhláške za jednotlivé úkony právnej pomoci. Zmluvnú odmenu (vrátane jej druhu) si klient môže s advokátom dohodnúť podľa § 2 ods. 1 vyhl. pri uzatváraní zmluvy o poskytnutí právnej pomoci. Podľa § 2 ods. 2 vyhlášky platí, že ak nedôjde k dohode, predpokladá sa, že sa advokát dohodol s klientom na odmene určenej podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene. Podľa § 3 ods. 1 vyhlášky odmeňujú sa jednotlivé úkony právnej pomoci, alebo úplné vybavenie veci alebo poskytovanie právnej pomoci v určitom rozsahu alebo po určitú dobu. Podľa § 5 ods. 1 vyhlášky zmluvná odmena sa určuje a) podľa počtu hodín účelne využitých na vybavenie veci a hodinovej sadzby (hodinová odmena), b) paušálnou sumou (paušálna odmena), c) podielom na hodnote veci (podielová odmena). Podľa ods. 2 cit. ust. spôsoby určenia odmeny podľa odseku 1 môžu byť kombinované. Podľa ods. 3 zmluvná odmena nesmie byť menšia, ako by bola tarifná odmena v tej istej veci. Podľa § 11 cit. vyhl. advokát má právo na dohodnutú podielovú odmenu len za predpokladu, že klient, s ktorým sa dohodol na poskytnutí právnej pomoci za túto odmenu, mal plný úspech vo veci. Ak skončí konanie len čiastočným úspechom klienta, má advokát právo na tarifnú odmenu vo výške určenej podľa miery úspechu vo veci. Ak nemal klient ani čiastočný úspech vo veci, môže od neho advokát požadovať iba náhradu hotových výdavkov.

81. Z uvedeného vyplýva, že vyhláška neupravuje pojem „nadstavbová dohoda“ ako použil súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí, ale používa pojem odmena, a to buď tarifná, zmluvná, paušálna, hodinová, či podielová. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol (bod 25), že zmluvné strany si jednoznačne dohodli, aj napriek označeniu odmeny ako „osobitná podielová odmena“, odmenu podielovú, pričom táto podľa odvolacieho súdu v značnom rozsahu prekračuje zákonný rámec podielovej odmeny podľa § 10 ods. 1 vyhl. Odvolací súd poukázal na to, že v tejto dohode nie je uvedené, že sa vzťahuje na konanie pred súdom alebo iným orgánom, pričom absentuje poučenie advokáta o tom, že klienta poučil o neistom výsledku konania. Preto odvolací súd uzavrel, že táto dohoda je podľa § 39 a § 41 Občianskeho zákonníka neplatná. Dovolací súd preto námietku žalovaného má za nedôvodnú, keďže odvolací súd uvedú odmenu už neoznačoval ako „nadstavbovú“, ale označil ju ako podielovú odmenu, pričom dohodu o nej mal za neplatnú. Námietka žalovaného k použitiu pojmu „nadstavbová odmena“ bez opory v zákone, preto prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP v tomto prípade nezaložila.

82. Správnosť záveru odvolacieho súdu o tom, že išlo o dohodu o podielovej odmene, a to dohodu neplatnú, však nemožno bez ďalšieho dovolacím súdom posúdiť, pretože došlo k inému pochybeniu odvolacieho, ale aj prvoinštančného súdu, ktorému sa dovolací súd venuje v dôvodoch nižšie.

83. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP namietol, nesprávne právne posúdil otázku neplatnosti čl. 2 ods. 1 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci, že súdy neaplikovali pri interpretácii sporného ustanovenia Zmluvy a Zmluvy ako takej, t. j. na výklad tohto prejavu vôle a výklad použitých výrazov v tomto prejave vôle výkladové pravidlá uvedené v § 266 Obchodného zákonníka, napriek tomu, že ide o obchodnoprávny spor a výklad zmluvného ustanovenia obchodnoprávnej zmluvy, ktorú si každá zo zmluvných strán vykladá rozdielne. Dovolací súd konštatuje, že z obsahu dovolania žalovaného možno vyvodiť, že dovolateľom nastolená otázka je právna otázka týkajúca sa právneho posúdenia platnosti zmluvného dojednania čl. 2 ods. 1 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci. Má za to, že skutkový stav týkajúci sa uzavretia Zmluvy o právnej pomoci a jej obsahu, mal byť posúdený aj podľa výkladových pravidiel v § 266 Obchodného zákonníka. Súd prvej inštancie k aplikácii § 266 Obchodného zákonníka uviedol, že uvedené výkladové pravidlá upravujú posudzovanie právnych úkonov, ktoré nie sú upravené iným spôsobom, pričom vyhláška č. 240/1990 Zb. je vo vzťahu k Obchodnému zákonníku lex specialis. Na tieto dôvody, ktoré neboli doplnené, prípadne zmenené odvolacím súdom, odkázal vo svojom odôvodnení aj odvolací súd. Dovolací súd sa s týmto záverom súdov nižšej inštancie nestotožňuje a má ho za nesprávny, naviac treba zdôrazniť, že aplikovať ust. § 266 Obchodného zákonníka a výkladové pravidlá v ňom upravené pri výklade prejavu vôle a výrazov v tomto prejave použitých, už uložil odvolaciemu súdu dovolací súd vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí, a to v uznesení sp. zn. 6Obdo/37/2007 zo dňa 29. decembra 2008, čo súdy nižšej inštancie nenaplnili. Dovolací súd uvádza, že právne úkony ich vznik, zmena, zánik, platnosť/neplatnosť a pod. sú upravené v Občianskom zákonníku ako lex generalis. Obchodný zákonník ako lex specialis obsahuje len niektoré ustanovenia o právnych úkonoch, ktoré upravujú riešenie tých otázok, ktoré vzhľadom na právnu povahu obchodnozáväzkových vzťahov treba upraviť odlišne, pričom tieto ustanovenia dopĺňajú úpravu v Občianskom zákonníku. Osobitne sú v Obchodnom zákonníku upravené výkladové pravidlá prejavu vôle a výrazov v rámci tohto prejavu použitých, a to v § 266. Vyhláška č. 240/1990 Zb. žiadne výkladové pravidlá pre právne úkony vykonané v rámci výkonu advokácie, resp. poskytovania právnej pomoci, neupravuje, a ani zákon o advokácii. Na výklad týchto právnych úkonov je potrebné použiť všeobecnú právnu normu - Občiansky zákonník a v rozsahu, v ktorom je osobitná úprava v Obchodnom zákonníku, je potrebné na obchodnozáväzkové vzťahy aplikovať túto špeciálnu právnu úpravu z Obchodného zákonníka. Vyhláška č. 240/1990 Zb. nie je lex specialis k Obchodnému zákonníku. V tomto sa dovolací súd stotožňuje s názorom žalovaného uvedeným v dovolaní a právne závery súdov nižšej inštancie považuje za nesprávne.

84. Pokiaľ ide o obsah právneho úkonu, ustanovenie § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) predpokladá, že o obsahu právneho úkonu môže vzniknúť pochybnosť z hľadiska jeho určitosti alebo zrozumiteľnosti, a pre tento prípad zákon formuluje výkladové pravidlá, ktoré ukladajú súdu povinnosť tieto pochybnosti odstrániť výkladom založeným na tom, že okrem jazykového vyjadrenia právneho úkonu slovné (nie len konkludentne podľa § 35 ods. 3 OZ) podrobiť skúmaniu i vôľu, resp. úmysel konajúcich osôb. Dovolací súd konštatuje, že ak obsah záväzkového vzťahu, z ktorého žalobca uplatňuje svoj nárok, spadá pod režim Obchodného zákonníka (ďalej aj „OBZ“), jeho výklad treba uskutočniť nielen podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ale aj podľa § 266 Obchodného zákonníka, keďže Obchodný zákonník v § 266 obsahuje pre výklad právnych úkonov výkladové pravidlá. Najskôr tak musí byť v zmysle § 266 OBZ zistený úmysel toho, kto konal, a pokiaľ ho nemožno zistiť, alebo sa zmluvné strany v sledovanom úmysle právneho úkonu rozchádzajú, treba vychádzať z významu, aký by bežný podnikateľ prejavenej vôli prikladal, a ďalej z toho, aký význam sa prikladá v právnom úkone použitým výrazom podľa obchodných zvyklostí. Pri nemožnosti zistenia hľadiska subjektívneho (úmysel konajúcich), prichádza do úvahy objektívne hľadisko. Vždy sa však, ako z hľadiska subjektívneho tak aj objektívneho, musí brať ohľad na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, vrátane rokovania o uzavretí zmluvy, praxe, ktorú medzi sebou zmluvné strany zaviedli, ako aj následné správanie sa strán, pokiaľ to povaha veci pripúšťa. Východiskom výkladu v zmysle ustanovenia § 266 ObchZ, ak to pripúšťa povaha veci, nesmie byť len prejav vôle, resp. vôľa konajúceho v momente, keď prejav vôle

urobil. Výklad sa musí opierať o komplexný pohľad na okolnosti prípadu, vrátane jednaní o uzavretí zmluvy. Prítom treba brať zreteľ aj na prax medzi stranami, ktorú si strany vo vzájomnom obchodnom styku zaviedli, aj to, ako sa správali po uzavretí zmluvy. Ako vyplýva z rozhodnutia sp. zn. 3Obdo/16/2002 uverejneného v ZSP č. 56/2006 „pri výklade vôle podľa § 266 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka nemôže byť východiskom len sám prejav vôle, resp. vôľa konajúceho v momente, kedy prejav vôle urobil. Výklad sa musí opierať o komplexný pohľad na okolnosti prípadu s prihliadnutím na samotné jednanie o uzavretí zmluvy, prax, ktorú si strany vo vzájomnom obchodnom styku zaviedli a ich správanie po uzavretí zmluvy“. Dovolací súd tiež poukazuje na uznesenie sp. zn. 4Obdo/71/2021, v ktorom uviedol, že ak obsah záväzkového vzťahu, z ktorého žalobca uplatňuje svoj nárok, spadá pod režim Obchodného zákonníka (ďalej aj „OBZ“), jeho výklad treba uskutočniť nielen podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ale aj podľa § 266 Obchodného zákonníka, v ktorom je osobitná úprava výkladových pravidiel pre výklad právnych úkonov v obchodnozväzkových vzťahoch. V zmysle § 266 OBZ teda musí byť zistený úmysel toho, kto konal, a pokiaľ ho nemožno zistiť, alebo sa zmluvné strany v sledovanom úmysle právneho úkonu rozchádzajú, treba vychádzať z významu, aký by bežný podnikateľ prejavenej vôli prikladal, a ďalej z toho, aký význam sa prikladá v právnom úkone použitým výrazom podľa obchodných zvyklostí. Pri nemožnosti zistenia hľadiska subjektívneho (úmysel konajúcich), prichádza do úvahy objektívne hľadisko. Vždy sa však, ako z hľadiska subjektívneho, tak aj objektívneho, musí brať ohľad na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, vrátane rokovania o uzavretí zmluvy, praxe, ktorú medzi sebou zmluvné strany zaviedli, ako aj následné správanie sa strán, pokiaľ to povaha veci pripúšťa. V tejto súvislosti treba vyzdvihnúť aj preferenciu výkladu vedúceho skôr k platnosti než k neplatnosti zmluvy/ustanovenia zmluvy, ktorá vyplýva z rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR. Dovolací súd sa v tomto stotožňuje s argumentáciou žalovaného, že ústavný súd konštantne preferuje prednosť výkladu vedúceho k platnosti, než k neplatnosti zmluvy. Napríklad v náleze sp. zn. I. ÚS 242/07 ústavný súd zdôrazňuje, že „základným princípom výkladu zmlúv je priorita výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou.“ Aj v náleze publikovanom v časopise ZSP 6/2016 (I. ÚS 640/2014) ústavný súd poukázal na to, že vôľa účastníkov zmluvy zohráva pri jej vytváraní a jej interpretácii zásadnú úlohu; právny formalizmus všeobecných súdov a nimi vnášané prehnané nároky na formuláciu zmluvy nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať, lebo evidentne zasahujú do zmluvnej slobody osoby v zmysle čl. 2 ods. 3 Ústavy SR. Nie je ústavne konformná a je v rozpore s princípmi právneho štátu taká prax, kedy všeobecné súdy uprednostňujú výklad vedúci k neplatnosti zmluvy. Všeobecne teda platí princíp uprednostnenia platnosti zmluvy pred jej neplatnosťou, pokiaľ však v konaní súd zistí takú mieru neurčitosti zmluvných dojednaní, ktorá neumožňuje jednoznačne zistiť obsah vôle zmluvných strán, a to pri precíznej aplikácii relevantných výkladových pravidiel, môže dospieť aj k záveru o absolútnej neplatnosti právneho úkonu. Dovolací súd v neposlednom rade poukazuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo 164/2012, ktorý k otázke právneho posúdenia uviedol, že „z ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný. Všeobecná právna úprava právnych úkonov, uvedená v Občianskom zákonníku v ustanoveniach § 34 až § 51 je pre obchodné záväzkové vzťahy doplnená v Obchodnom zákonníku niektorými ustanoveniami o právnych úkonoch. Ako to vyplýva zo samotného nadpisu druhého dielu prvej hlavy tretej časti Obchodného zákonníka, tento obsahuje iba niektoré ustanovenia o právnych úkonoch ktoré dopĺňajú túto všeobecnú úpravu s platnosťou pre obchodné záväzkové vzťahy. Ide o ustanovenia § 266 až 268, ktoré sú v zmysle § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka ustanoveniami kogentnými, od ktorých sa nemožno odchyliť a ktoré riešia otázku výkladu prejavu vôle konajúcich osôb, pričom sa za rozhodujúci pokladá ich úmysel. Výklad právnych úkonov podľa týchto ustanovení Obchodného zákonníka je však potrebný len v prípade, keď prejav vôle konajúcej osoby nie je celkom zrozumiteľný alebo určitý. Podmienkou platnosti každého právneho úkonu, teda aj právnych úkonov, ku ktorým dochádza v rámci obchodných záväzkových vzťahov je, že musí ísť o prejav vôle urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne. Ak dôjde k situácii, že súd musí vykladať prejav vôle účastníkov obchodného záväzkového vzťahu, musí postupovať podľa výkladových pravidiel upravených v ustanoveniach § 266 ods. 1 až 4 Obchodného zákonníka“.

85. Z rozhodnutí súdov nižšej inštancie vyplýva, že ani jeden z nich pri výklade spornej zmluvy, resp. ustanovenia o osobitnej podielovej odmene, neaplikoval výkladové pravidlá podľa § 266 Obchodného zákonníka. Zmluvné dojednanie čl. 2 ods. 1 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci bolo konajúcimi súdmi vyhodnotené ako absolútne neplatné podľa § 39 OZ bez toho, aby bol vykonaný jeho výklad v zmysle § 35 ods. 2 OZ a § 266 OBZ. Ustálená súdna prax ukladá súdom vykonávať výklad obchodnozáväzkových zmlúv podľa všeobecných pravidiel uvedených v § 35 Občianskeho zákonníka, ako aj osobitných pravidiel uvedených v § 266 Obchodného zákonníka. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd má za to, že sudy nižšej inštancie sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a nesprávne vec právne posúdili, ak pri posúdení otázky platnosti/neplatnosti zmluvného dojednania obchodnoprávnej zmluvy neuskutočnili výklad sporného zmluvného dojednania podľa výkladových pravidiel upravených v ustanoveniach § 266 ods. 1 až 4 Obchodného zákonníka. Uvedené nesprávne právne posúdenie napĺňa dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V tejto časti je preto dovolanie žalovaného nielen prípustné, ale aj dôvodné.

86. Až keď súd relevantným výkladom zistí obsah sporného ustanovenia Zmluvy, prípadne aj Zmluvy o právnej pomoci ako takej, je možné posúdiť platnosť Zmluvy, resp. sporného ustanovenia podľa § 39 OZ, podľa ktorého právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom nie je dovolený. Do úvahy pripadá aj možná neplatnosť podľa § 37 ods. 1 OZ, a to v prípade, ak ani po aplikácii výkladových pravidiel, nie je možné zistiť obsah dojednania, pretože je neurčité a nezrozumiteľné. Sankcia neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 37 ods. 1 OZ sa viaže k náležitostiam prejavu vôle. Ak sú pojmy použité na jazykové vyjadrenie obsahu právneho úkonu natoľko nejednoznačné alebo nejasné, že z nich nie je možné, ani s prihliadnutím na vôľu účastníkov, usudzovať o zámere, ktorý sa mal naplniť, môže byť opodstatnený záver o neurčitosti právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 OZ. Sudy nižšej inštancie však ustálili, že sporné ustanovenie zmluvy je neplatné pre rozpor so zákonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

87. Zákomom je každá právna norma, ktorá v zmysle zákona č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky bola vyhlásená ako zákon. Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii účinného v rozhodnom čase má advokát spravidla poskytnúť právnu pomoc za odmenu, pričom podľa § 52 zákona o advokácii podrobnosti o výške odmeny advokátov a spôsobe jej určenia, o podmienkach na poskytnutie právnej pomoci v mimosúdnom konaní za zníženú odmenu alebo bezplatne, o podmienkach na určenie náhrady hotových výdavkov a náhrady za stratu času ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Týmto záväzným predpisom bola v rozhodnom čase vyhláška MS SR č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci (ďalej aj „vyhláška“). Až po ustálení obsahu zmluvy, resp. konkrétneho zmluvného dojednania o odmene, jeho porovnaním s úpravou určujúcou podrobnosti o výške odmeny advokáta a spôsobe jej určenia, je možné konštatovať, či odmena advokáta bola dohodnutá v súlade s § 19 ods. 1 v spojení s § 52 zákona o advokácii. Dovolací súd ešte dopĺňa, že z vyhlášky MS SR č. 240/1990 Zb. vyplýva, že pri zmluvnom dojednaní odmeny je v prvom rade potrebné určiť druh zmluvnej odmeny (paušálna, hodinová, či podielová) a následne určiť jej výšku, prípadne spôsob výpočtu. Zmluvné odmeny je možné kombinovať. V zmysle tejto vyhlášky má advokát nárok na plnú výšku podielovej odmeny, len ak mal klient plný úspech vo veci vedenej pred súdom alebo iným orgánom. Pri čiastočnom úspechu má nárok len na tarifnú odmenu podľa miery úspechu vo veci, pričom pri neúspechu vo veci má nárok len na náhradu hotových výdavkov. Uvedené vyplýva z ust. § 11 vyhlášky, pričom v § 10 ods. 2 bol ešte stanovený maximálny limit pre výšku podielovej odmeny, a to 20 % hodnoty veci. V prípade, že bola dohodnutá podielová odmena vo výške 5 % z hodnoty veci, ktorá je predmetom konania na súde alebo pred iným orgánom, bola dohodnutá v rámci tohto stanoveného limitu. Paušálna odmena upravená v § 8 a 9 vyhlášky nemá viazanosť vzniku nároku na ňu na úspech vo veci pred súdmi alebo inými orgánmi a nie je limitovaná 20 %, avšak viaže sa na poskytovanie právnej pomoci v určitom čase alebo na neurčitý čas, alebo sa viaže na úplné vybavenie veci alebo súboru vecí. Jej výška sa určuje s prihliadnutím na predpokladanú vecnú a časovú náročnosť práce a na základnú sadzbu hodinovej odmeny (čo bolo podľa § 6 ods. 1 vyhlášky 200,- Kčs - čo je v prepočte konverzným kurzom na euro 6,64 eura).

88. Žalovaný argumentoval v dovolaní aj tým, že z dikcie § 8 a §10 vyhlášky je podľa neho zrejmé, že ustanovenie o podielovej odmene je lex specialis k ustanoveniu o paušálnej odmene, a preto sa § 8 o paušálnej odmene riadia iba tie dohody o odmene medzi klientom a advokátom, ktoré nenapĺňajú ostatné znaky podielovej odmeny podľa § 10 vyhlášky. S uvedenou argumentáciou sa dovolací súd nestotožňuje, pretože z § 5 ods. 1 vyhlášky jednoznačne vyplýva, že rozlišuje tri samostatné druhy zmluvnej odmeny advokáta, a to hodinovú, paušálnu a podielovú, pričom každá táto odmena má svoju samostatnú úpravu vo vyhláške, systematicky rozčlenenú a označenú (hodinová - §§ 6 - 7, paušálna - §§ 8 - 9 a podielová §§ 10 - 11 vyhlášky), avšak platí podľa § 5 ods. 2, že spôsoby určenia odmeny môžu byť kombinované.

89. Dovolací súd ešte v tejto súvislosti poukazuje na § 1 ods. 1 vyhlášky, podľa ktorého advokát poskytuje právnu pomoc za odmenu, ktorej výška a spôsob určenia sa riadi ustanoveniami tejto vyhlášky. Podľa § 2 ods. 1, 2 vyhlášky pri uzatváraní zmluvy o poskytnutí právnej pomoci sa môže advokát dohodnúť s klientom na druhu zmluvnej odmeny. Ak nedôjde k dohode o zmluvnej odmene, predpokladá sa, že sa advokát dohodol s klientom na odmene určenej podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene. V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že tarifná odmena nemusí byť osobitne s klientom dohodnutá - jej výška a špecifikácia úkonov právnej pomoci je priamo upravená vo vyhláške o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci (v tomto prípade vo vyhláške MS SR č. 240/1990 Zb.) a v rozsahu tejto úpravy advokátovi patrí, či sa na jej uplatňovaní s klientom osobitne dohodne alebo nie - nejde totiž o formu zmluvnej odmeny advokáta a dohoda o nej sa predpokladá, pokiaľ sa advokát s klientom nedohodne (prípadne aj neplatne dohodne) na zmluvnej odmene. Naproti tomu hodinová, paušálna a podielová (všetko zmluvná) odmena vyžaduje dohodu s klientom, že za poskytnutie danej právnej pomoci advokátovi patrí, a to buď niektorá z typov vo vyhláške upravených zmluvných odmien, prípadne ich kombinácia.

90. Až po ustálení aká odmena bola dohodnutá (či podielová alebo paušálna, resp. kombinovaná - ako tvrdí žalovaný, resp. ako tvrdí, že vlastne každá podielová odmena je aj paušálnou odmenou), následne posúdení platnosti predmetného zmluvného dojednania, môže súd posúdiť, či vznikol na dohodnutú odmenu advokátovi nárok - či sa naplnili zmluvné a právnymi predpismi stanovené predpoklady pre vznik a splatnosť odmeny advokáta, a teda uzavrieť, či má žalovaný od žalobcu prijaté finančné prostriedky povinnosť vrátiť alebo nie.

91. Žalovaný ešte v dovolaní vo vzťahu k posúdeniu neplatnosti sporného ustanovenia Zmluvy o právnej pomoci argumentoval tým, že žiaden právny predpis nebránil advokátovi dohodnúť si aj osobitnú podielovú odmenu, aj keď nepredstavovala podielovú odmenu v zmysle § 10 a §11 vyhlášky, pričom mal za to, že to vyplýva z čl. II ods. 3 Ústavy SR, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

92. V súkromnom práve sa v súlade s pravidlom, že čo nie je zakázané, je dovolené, presadzuje zásada zmluvnej voľnosti účastníkov hmotnoprávnych vzťahov. Ako už bolo uvedené základným princípom výkladu zmluvy je priorita výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné oba výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s tým spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. V súkromnoprávnej sfére platí zásada, že čo nie je zakázané, je dovolené, preto každý zákonný zásah do tejto sféry treba vnímať ako obmedzenie ľudskej slobody, a preto je nutné vykladať ustanovenie o neplatnosti právnych úkonov pre rozpor so zákonom reštriktívne a nie extenzívne. V danej veci bude podstatné správne vyložiť jednotlivé pojmy obsiahnuté v ustanoveniach vyhlášky MS SR č. 240/1990 Zb. vymedzujúcich jednotlivé formy odmien advokáta, prípadne ich kombináciu (viď bod 87., 88., 89. tohto odôvodnenia), a to v spojení aj s pravidlami poskytovania právnej pomoci a odmeny za ňu v zmysle zákona o advokácii (v tomto prípade z.č. 132/1990 Zb.). Dovolací súd však súhlasí so žalovaným, že v predmetnej veci platí zmluvná voľnosť, a preto aj ústavou garantovaný princíp, čo nie je zakázané je dovolené.

93. Dovolací súd teda opätovne s poukazom na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax konštatuje, že ak obsah záväzkového vzťahu, z ktorého žalobca uplatňuje svoj nárok, spadá pod režim Obchodného zákonníka, jeho výklad treba uskutočniť podľa § 266 ObchZ, ktorý obsahuje pre obchodnozväzkové vzťahy výkladové pravidlá. Najskôr musí byť v zmysle § 266 ObchZ zistený úmysel toho, kto konal, a pokiaľ ho nemožno zistiť, alebo sa zmluvné strany v sledovanom úmysle právneho úkonu rozchádzajú, treba vychádzať z významu, aký by sa bežne prejavenej vôli prikladal, a ďalej z toho, aký význam sa prikladá v právnom úkone použitým výrazom podľa obchodných zvyklostí. Pri nemožnosti zistenia hľadiska subjektívneho (úmysel konajúcich osôb), prichádza do úvahy objektívne hľadisko. Vždy sa však, ako z hľadiska subjektívneho, ako aj objektívneho, musí brať ohľad na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, vrátane rokovania o uzavretí zmluvy, praxe, ktorú medzi sebou zmluvné strany zaviedli, ako aj následné správanie sa strán, pokiaľ to povaha veci pripúšťa. Pri výklade zmluvy by súdy nemali postupovať právne formalisticky, obzvlášť pri zmluvách, kde nie je vyžadovaná striktné písomná forma zmluvy spolu s dodržaním viacerých konkrétnych formálnych predpokladov potrebných pre jej platnosť, teda pri zmluvách, kde postačuje pre ich uzavretie ako obchodnozväzkového pomenovaného vzťahu dohoda o podstatných častiach zmluvy (pozn. nejde o podstatné náležitosti zmluvy). Podstatné časti zmluvy nie sú podmienkou platnosti zmluvy, ale majú kvalifikovať, prípadne vylúčiť zmluvu ako určitý zmluvný typ upravený Obchodným zákonníkom (§ 269 ods. 1 ObchZ). Z uvedeného vyplýva, že dohoda o podstatných častiach zmluvy nie je nevyhnutná pre vznik zmluvy, ale vyžaduje sa ako kvalifikačné kritérium zmluvného typu. V predmetnej veci je potrebné prihliadnuť aj na to, že zmluvná voľnosť je určitým spôsobom limitovaná, a to na strane práv a povinností advokáta, i klienta, v zmysle zákona o advokácii (v predmetnej veci z. č. 132/1990 Zb.) ako aj podľa vyhlášky o odmenách advokátov (v predmetnej veci vyhl. MS SR č. 240/1990 Zb.), ktorými štát určitým spôsobom reguluje výkon advokácie. Zákonodarca reguluje napr. spôsob odmeňovania advokáta, stanovuje limity pre niektoré druhy zmluvných odmien, ako aj určuje presné sumy tarifnej (nezmluvnej) odmeny advokáta. Taktiež limituje kedy môže poskytnúť právne poradenstvo bezodplatne, ako aj reguluje, kedy advokát môže a kedy je povinný poskytnutie právnej pomoci klientovi odmietnuť (§ 15, § 16 zák. č. 132/1990 Zb.).

94. K dovolaniu žalovaného podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v časti proti výroku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil výrok súdu prvej inštancie o zamietnutí vzájomnej žaloby, dovolací súd uvádza, že v dovolacej argumentácii žalovaný ako prvé namietol, že došlo k zrejmemu pochybeniu odvolacieho súdu, keď rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil v 2. výroku, ktorým vzájomnú žalobu žalovaného odmietol, hoci súd prvej inštancie vzájomnú žalobu zamietol. Následne pri zdôvodňovaní pochybení odvolacieho súdu v časti protinárok žalovaného namietol, že podľa § 457 Občianskeho zákonníka, ak je zmluva neplatná musia si strany vrátiť všetko, čo podľa nej dostali. Aj v prípade zmluvy o právnej pomoci išlo o obojstrannú zmluvu a každá zo strán podľa nej plnila. Ak žalovaný má vrátiť, čo i len časť odmeny, žalobca musí vrátiť žalovanému zodpovedajúcu časť hodnoty vynaložených právnych úkonov v peniazoch. Ak si žalobca ponechal poskytnuté právne služby v plnej hodnote, avšak zaplatil by odmenu menšiu ako dohodnutú, podľa žalovaného by sa bezdôvodne obohatil. Žalovaný nikdy neprejavil vôľu vymáhať pre žalobcu pohľadávku len za tarifnú odmenu. Poukázal na to, že podobnými zmluvami vymohol iné porovnateľné pohľadávky voči dlžníkom, pričom trhovú hodnotu jeho práce bola 13 % z vymoženej čiastky. Podľa žalovaného, ak súd považuje predmetnú zmluvu o právnej pomoci za neplatnú alebo v časti neplatnú, musí rozhodnúť aj o vrátení vynaloženej práce žalovaného (uvedené predpokladá aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/170/2019). Tým, že odvolací súd neposúdil, či je žalobca ochotný vrátiť peňažnú hodnotu prijatého plnenia, odchýlil sa podľa žalovaného od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

95. K argumentácii žalovaného o pochybení súdu, keď potvrdil výrok o odmietnutí vzájomnej žaloby, hoci vzájomnú žalobu súd zamietol, dovolací súd uvádza, že súd vzájomnú žalobu zamietol pre nepreukázanie dôvodnosti pohľadávky, ktorá bola predmetom vzájomnej žaloby, a navyše súd zohľadnil, že žalobca žalovanému za poskytnutú právnu pomoc okrem vyplatenia „osobitnej podielovej odmeny“ vyplatil aj tarifnú odmenu za vykonané úkony právnej služby. Je pravdou, že odvolací súd v rozsudku zo dňa 29. septembra 2021 v prvom výroku uviedol, že potvrdzuje výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým vzájomnú žalobu žalovaného odmietol, avšak uvedené pochybenie opravil opravným uznesením

č. k. 3Cob/148/2019-812 zo 4. apríla 2022 postupom podľa § 224 CSP opravil rozsudok č. k. 3Cob/148/20219-710 z 29. septembra 2021 vo výroku I. tak, že namiesto rozhodnutia „...a vo výroku, ktorým vzájomnú žalobu žalovaného odmietol...“, má výrok správne znieť „...a vo výroku, ktorým vzájomnú žalobu žalovaného zamietol...“, čím došlo k oprave zrejmej nesprávnosti vo výroku súdu. Predmetná námietka žalovaného je preto nedôvodná.

96. V rámci tohto dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v časti týkajúcej sa protinároku žalovaného na vrátenie náhrady za poskytnuté právne služby žalobcovi, žalovaný tiež uviedol, že súdu nič nebránilo o nároku žalovaného na vrátenie hodnoty vynaložených právnych služieb rozhodnúť, keďže bol uplatnený riadne a včas. Dovolací súd k tomu poukazuje na to, že súdy nižšej inštancie sa zaoberali otázkou vrátenia protiplnenia, resp. náhrady zaň, a to na základe vzájomnej žaloby podanej žalovaným, o ktorej aj rozhodli tak, že ju zamietli pre neunesenie dôkazného bremena na strane žalovaného. Súdy zohľadnili aj skutočnosť, že žalobca vyplatil žalovanému za tú istú právnu pomoc, popri dohodnutej „osobitnej podielovej odmene“ (ktorú žiada žalobca predmetnou žalobou vrátiť), aj v Zmluve o právnej pomoci uvedenú tarifnú odmenu, ktorá patrila žalovanému v zmysle vyhlášky MS SR č. 240/1990 Zb. za vykonané úkony právnej služby v zmysle Zmluvy o právnej pomoci. Z uvedeného dôvodu nie je možné konštatovať v rozsahu námietok uvedených v dovolaní voči zamietnutiu vzájomnej žaloby, že by sa súdy vzájomnou žalobou nezaoberali a tak by porušili právo na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorý navyš v tejto časti dovolania žalovaný ani neuplatnil. Žalovaný namietol, že súdy nesprávne právne posúdili vec, keď sa odklonili od ustálenej súdnej praxe tým, že nezisťovali ochotu na strane žalobcu vrátiť peňažnú hodnotu prijatého plnenia, keďže vyslovili neplatnosť zmluvného dojednania z obojstranne záväznej zmluvy. Dovolací súd má za to, že pokiaľ si žalovaný svoj nárok výslovne uplatnil vo vzájomnej žalobe, uvedenú pripravenosť nebolo potrebné osobitne zisťovať, ale bolo potrebné o vzájomnej žalobe rozhodnúť, čo aj súdy urobili. Túto vzájomnú žalobu zamietli, a to po ustálení neplatnosti sporného stanovenia Zmluvy o právnej pomoci a následne, vyslovili, že žalovaný neunesol dôkazné bremeno, pričom zohľadnili, že síce zmluvná odmena bola dohodnutá neplatne, ale popri nej žalobca žalovanému vyplatil tarifnú odmenu za poskytnutú právnu pomoc, ktorá tiež bola v Zmluve o právnej pomoci (hoci ani nemusela byť - § 2 ods. 1, 2 vyhlášky) uvedená. Vrátenia tarifnej odmeny sa žalobca nedomáha, resp. v tej časti už bolo konanie právoplatne skončené zamietnutím žaloby v tejto časti, t. j. v časti pôvodne uplatneného nároku žalobcu vo výške 11.054.600,-- Sk predstavujúceho vyplatenú tarifnú odmenu v zmysle § 13 vyhlášky.

97. Dovolací súd preto uzatvára, že uvedená námietka prípustnosť a ani dôvodnosť podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nezakladá, avšak vo vyšších bodoch tohto odôvodnenia uvedená dôvodnosť námietky nesprávneho právneho posúdenia pre neaplikovanie výkladových pravidiel podľa § 266 Obchodného zákonníka, ako aj nesprávne vyhodnotenie lex specialis vo vzťahu k Obchodnému zákonníku pri vyhláske o odmenách advokátov a posudzovaní platnosti právneho úkonu v zmysle vyhlášky uzavretého, ako aj nezohľadnenie zásady, čo nie je zakázané je dovolené s reštriktívnym výkladom zákonných ustanovení limitujúcich zmluvnú voľnosť súkromnozväzkových vzťahov, založilo dôvodnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP aj v časti rozhodovania odvolacieho súdu (v spojení s prvoinštančným) o vzájomnej žalobe. Základným predpokladom rozhodovania o vydaní bezdôvodného obohatenia podľa § 457 Občianskeho zákonníka, teda v danom prípade o nahradení poskytnutého plnenia - právnych služieb - na základe neplatnej zmluvy, resp. neplatného ustanovenia zmluvy, je posúdenie platnosti predmetného právneho úkonu. Uvedené nesprávne právne posúdenie sa preto týka aj rozhodnutia o vzájomnej žalobe. Bez ustálenia (ne)platnosti právneho úkonu, nie je možné rozhodovať o vydaní bezdôvodného obohatenia podľa § 457 Občianskeho zákonníka, či už v podobe vrátenia plnenia na jeho základe poskytnutého alebo zaplatenia náhrady za toto plnenie pokiaľ spočívalo vo výkonoch. Aj v predmetnej veci súd o vzájomnej žalobe rozhodoval až po tom ako si vyriešil otázku neplatnosti zmluvného dojednania, pričom z tohto záveru pri rozhodovaní o vzájomnej žalobe v základe vychádzal a ďalej posudzoval, či uplatnenú náhradu - jej opodstatnenie - žalovaný preukázal. Rovnako sa na túto časť rozhodnutia vzťahuje aj zistená vada zmätočnosti podľa § 420 f) CSP pretože aj odpovede na opomenuté námietky a tvrdenia by mali tvoriť spoločne základ pre posúdenie (ne)platnosti predmetnej Zmluvy o právnej pomoci, resp. sporného zmluvného ustanovenia o „osobitnej podielovej odmene“.

98. Dovolací súd ešte považuje za potrebné vyjadriť sa k námietke žalovaného uvedenej v závere dovolania, týkajúcej sa rozhodovania o vzájomnej žalobe, že si svoj protinárok uplatňuje iba do výšky nároku priznaného súdom žalobcovi, ako prostriedok procesnej obrany v zmysle § 147 ods. 2 CSP a zároveň tento protinárok predstavuje hmotnoprávnu námietku podľa § 152 CSP. Dovolací súd zistil, že takéto uplatnenie protinároku žalovaného zo spisu nevyplyva.

99. Podľa § 147 ods. 2 CSP vzájomnou žalobou je i prejav žalovaného, ktorým proti žalobcovi uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie, ale len ak navrhuje, aby bolo prisúdené viac, než čo uplatnil žalobca; inak súd posudzuje taký prejav len ako prostriedok procesnej obrany žalovaného.

100. Podľa § 152 CSP hmotnoprávna námietka je právny úkon strany spôsobujúci zmenu, zánik alebo oslabenie práva protistrany.

101. V čase keď bol protinárok žalovaného uplatnený na súde platilo ust. § 97 a ustanovenie § 98 OSP, ktoré vzájomnú žalobu upravovalo obdobne: Podľa § 97 ods. 1 OSP odporca môže za konania uplatniť svoje práva proti navrhovateľovi i vzájomným návrhom. Podľa § 98 OSP vzájomným návrhom je i prejav odporcu, ktorým proti navrhovateľovi uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie, ale len pokiaľ navrhuje, aby bolo prisúdené viac, než čo uplatnil navrhovateľ. Inak súd posudzuje taký prejav len ako obranu proti návrhu.

102. Žalobou zo 16. augusta 2004 sa žalobca domáhal zaplata 45.456.964,-- Sk (čo je prepočte konverzným kurzom- 30,126 suma 1 508 894,78 eura) titulom vydania plnenia z neplatných právnych úkonov.

103. Žalovaný si svoj protinárok uplatnil na súde v podaní, ktoré bolo odvolaciemu súdu doručené 3. novembra 2009 (č. l. 265), a to podľa § 98 OSP tak, že vzniesol voči žalobcovi protizalobu na zaplata 2.413.876,50 eura (72.720.444,-- Sk).

104. Okresný súd v odôvodnení rozsudku č. k. 25Cb/292/2004-574 z 11. apríla 2017 s poukazom na predchádzajúce rozhodnutia odvolacieho a dovolacieho súdu konštatoval, že predmetom konania je len časť nároku žalobcu priznaného pôvodným rozsudkom súdu prvej inštancie vo výške 1.141.949,28 eura (34.402.364,-- Sk), keďže zamietajúca časť pôvodného rozsudku č. k. 25Cb/292/2004-192 zo 6. decembra 2006 je právoplatná, a súčasne je predmetom konania vzájomný návrh žalovaného vo výške 1.494.524,40 eura (45.024.042,--Sk).

105. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný si uplatňuje v protinároku vyššiu sumu ako si voči nemu uplatňuje žalobca. Takže v danom prípade súd nepochybil, keď o vzájomnej žalobe rozhodoval samostatným výrokom, a to tak, že súd prvej inštancie vzájomnú žalobu zamietol a tento výrok potvrdil odvolací súd. V dovolacom konaní zmeny vo vzťahu k vzájomnej žalobe, jej späťvzatie, zmeny a pod. nie je možné uplatniť, nakoľko v dovolacom konaní sa rozhoduje o právoplatnom rozhodnutí odvolacieho súdu a podľa § 438 ods. 2 CSP na dovolacie konanie sa nepoužijú ustanovenia CSP o pristúpení subjektov, o zmene a späťvzátí žaloby a o vzájomnej žalobe. Tieto dispozičné úkony nie sú v dovolacom konaní prípustné.

106. Z dôvodu dovolacím súdom zistených väd zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, či konštatovaného nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je záver súdov nižšej inštancie o neplatnosti sporného čl. 2 ods. 1 písm. b) Zmluvy o právnej pomoci predčasný.

107. Zhrnúť všetky vyššie uvedené skutočnosti, dovolací súd konštatuje, že dovolanie bolo tak podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ako aj podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podané dôvodne, a preto dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) v celom rozsahu. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie, postupom podľa § 449 ods. 2 CSP zrušil aj prvoinštančný rozsudok a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), a to Mestskému súdu Bratislava III. (rozsudok

prvej inštancie bol vyhlásený Okresným súdom Bratislava I ako súdom do 1. júna 2023 príslušným na konanie v tomto obchodnoprávnom spore, ktorého obchodnoprávna agenda, resp. výkon súdnictva v obchodnoprávných sporoch prešli od 1. júna 2023 pre obvod Krajského súdu v Bratislave podľa § 18n ods. 1 a 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z., § 22 písm. a) CSP na Mestský súd Bratislava III). Zrušením rozsudku prvoinštančného súdu a naň nadväzujúceho potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu, sa konanie dostáva do štádia, kedy súd prvej inštancie bude o predmete žaloby a protižaloby opakovane konať a rozhodovať; bude povinný opakovane posúdiť nárok žalobcu uplatnený z titulu neplatnosti Zmluvy o právnej pomoci zo dňa 19. júna 2001 a použitím výkladových pravidiel uvedených v § 266 Obchodného zákonníka posúdiť platnosť tejto zmluvy, prípadne jej ustanovenia čl. 2 ods. 1 písm. b/ Zmluvy o právnej pomoci, zároveň posúdiť a v odôvodnení rozhodnutia sa vysporiadať so všetkými námietkami obidvoch sporových strán, odstrániac pritom pretrvávajúce rozpory v doteraz vykonanom dokazovaní. Po zistení obsahu dohody - Zmluvy o právnej pomoci a najmä jej ustanovenia čl. 2 ods. 1 písm. b), bude môcť súd pristúpiť k posúdeniu ich platnosti (pretože bez ustálenia obsahu dohody nie je možné posudzovať jej platnosť, či už podľa § 39 alebo § 37 Občianskeho zákonníka). V prípade, že súd dospeje k záveru o platnosti uzavretej dohody o osobitnej podielovej odmene, posúdi, či boli naplnené všetky zmluvné a zákonné predpoklady pre jej vyplatenie žalovanému, t. j. či nárok na takúto dohodnutú odmenu žalovanému, v tom čase advokátovi, aj reálne vznikol. Ak po ustálení obsahu dohody o odmene, súd dospeje, že dohoda o odmene je neplatná, mal by posúdiť, či ide o neplatnosť podstatnej náležitosti zmluvy a následne vyhodnotiť, či nespôsobuje neplatnosť celej zmluvy o právnej pomoci.

108. Podľa § 455 CSP, v ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazaní právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení. Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty (R 76/2016). V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách pôvodného konania (prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho konania) a o trovách tohto dovolacieho konania.

109. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

110. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie, ktorým by návrhu na odklad nevyhovel (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 1Cdo/105/2021, IV.ÚS/578 /2022).

111. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.